

Bài Học Đầu Tiên

Tác giả: Trần Thị Hồng Hạnh

Thể loại: Tuổi Học Trò

Website: <http://motsach.info>

Date: 11-October-2012

Chương 1

28/06/2006

Trần Thị Hồng Hạnh là một cái tên rất mới. Mặc dù đã có truyện ngắn và thơ đăng trên các báo Văn Nghệ Sóc Trăng, Tuổi Trẻ Chủ Nhật, Áo Trắng, Giáo Dục Thời Đại, Kiến Thức Ngày Nay...nhưng Hồng Hạnh chưa ghi được dấu ấn nào đặc biệt cho người đọc.

Như một bút phá ngoại mục, Bài học đầu tiên là cuốn truyện Hạnh viết và đoạt giải nhất “Cuộc vận động sáng tác văn học tuổi 20 lần III”. Cuộc thi này do Nhà xuất bản Trẻ phối hợp cùng báo Tuổi Trẻ, Hội Nhà Văn thành phố Hồ Chí Minh tổ chức từ ngày 26-3-2004 đến 31-7-2005.

Trong lời rào đón ở đầu truyện, Hạnh viết: “Tôi không có tham vọng trở thành tiểu thuyết gia. Lại càng hoài nghi nhiều về chức năng của văn chương là cải tạo đời sống tinh thần con người...”. Nói như thế, nhưng Hạnh lại giới thiệu Bài học đầu tiên là “sự thực từ cuộc đời quanh tôi...Danh dự trăm phần trăm là nói thật”. Nói thật về những tiêu cực, tha hóa trong đời sống để làm gì, nếu không mơ ước rằng những điều xấu xa sẽ mất đi?

Bài học đầu tiên kể về một câu chuyện (có thể là kinh nghiệm riêng của tác giả?) của một cô giáo trẻ mới ra trường, bức xúc và thất vọng trước những gì xảy ra hàng ngày trước mắt mình; trong một tập thể mình sống; những cá nhân tha hoá, ích kỷ và hèn hạ...đến nỗi phải bỏ nghề dạy chỉ sau một năm công tác.

Ngôn ngữ và thủ pháp viết của Hạnh không chú trọng về vẻ mượt mà. Nó xù xì, tự nhiên, mạnh mẽ như những gì tuổi trẻ đang cần. Nó là ý nghĩ, tiếng nói của những người trẻ, của những Hạ Anh trong truyện và ngoài đời.

Đọc Bài học đầu tiên, giám khảo Phan Thị Vàng Anh bảo rằng: “Nó làm tôi muốn viết trở lại”. Giám khảo Hồ Anh Thái lại băn khoăn: “Trẻ mà như thế có “Khôn quá”, có “cổ truyền” quá hay không?

Bạn đọc có thể tự tìm câu trả lời khi đọc Bài học đầu tiên.

-Mai Ngọc-

Tôi không có tham vọng trở thành tiểu thuyết gia. Lại càng hoài nghi về chức năng của văn chương là cải tạo đời sống tinh thần con người. Than ôi, ảo tưởng của nhiều người vẫn hay như thế đấy. Xin bạn đọc đừng bới tìm xem tôi gửi gắm thông điệp gì. Đơn giản nhất, đây là những sự thực từ cuộc đời quanh tôi. Có lúc cay đắng, có khi hạnh phúc, có lúc mơ màng, có khi vỡ mộng. Nhưng dù thế nào, thì tôi cũng xin đoán chắc một lời là tôi nói thật. Danh dự trăm phần trăm là nói thật. Đó là cuộc đời quanh tôi, đang diễn ra...

Chương 2

Tháng chín: Cái gì cũng đầu tiên

- Một bài báo và những suy ngẫm của một cô giáo mới ra trường.

Tôi là một cô giáo mới ra trường. Năm nay tôi hai mươi mốt tuổi. Tôi tốt nghiệp loại giỏi và nhờ một người quen giới thiệu nên tôi mới được về trường này. Ngôi trường được hân hạnh mang tên một vị nữ anh hùng cách mạng. Tôi đang ngắm nhìn tượng của chị M.K đặt trang trọng giữa sân trường. Sáng nay, khai giảng, tụi học trò đến dâng hương tưởng niệm chị. Tôi vẫn còn ngỡ ngác, bàng hoàng, không tin được là mình được nhận vào trường này. Chắc bạn cười tôi giả bộ chảnh chứ gì? Làm gì mà tôi chảnh được đến vậy chứ. Tôi còn nhớ như in ngày mười tám tháng tám, tôi đem cái bằng loại giỏi, sơ yếu lý lịch và đơn xin việc đến phòng tổ chức sở. Cô Hoàn, trưởng phòng tổ chức không ngẩng mặt lên, cô đang đọc một xấp hồ sơ gì đó, hắng giọng hỏi tôi:

- Em cần gì?

- Dạ, thưa cô, em xin được dạy tại thị xã.

Ai cũng đòi ở thị xã lấy ai về huyện. Tốt nghiệp loại giỏi mới được ở lại thị xã. Em tốt nghiệp loại gì?

- Dạ, thưa cô! Em tốt nghiệp loại giỏi!

Cặp mắt kính được đẩy lên chút xíu. Chân mày cô nhíu lại, cô ngược lên nhìn tôi khoảng 2 giây rồi lại cúi xuống đóng giấy tờ bề bộn:

- À, ghê quá! Tốt nghiệp loại giỏi hả? Bằng giả hay bằng thiệt đây? Hỏi này tôi nói lộn rồi, phải có nhiều điều kiện lắm mới được ở lại thị xã... Đầu tiên là... Thứ hai là... Thôi nhiều điều kiện lắm, em không đáp ứng được đâu. Vớ lại...Lúc này, mấy trường ở thị xã hết chỉ tiêu rồi...

- Dạ, thưa cô, em biết trường chuyên mới mở 3 năm, ở đó đang thiếu giáo viên mà cô!

- Trời? - Cặp mắt kính được đẩy lên cao chút nữa, trán nhăn thêm mấy nếp, cô nhíu mày nhìn tôi khoảng 3, 4 giây gì đó rồi nói giọng nhẹ nhàng mà lạnh lùng và đầy quyền uy – Cô là trưởng phòng tổ chức hay tôi? Thôi, đi đi, để tôi còn làm việc. Đi huyện thì nộp hồ sơ, không đi thì thôi. Ghê quá hén, không thèm đóng học phí để khỏi bị ràng buộc nữa...

...

Tôi nhìn bức tượng chị M.K. Chị đã trở thành bí thư xứ uỷ Nam kỳ lúc chị hai mươi tuổi. Còn tôi, hai mươi mốt tuổi, không vào được trường mình muốn dạy bằng thực lực của mình. Dù với cái bằng tốt nghiệp loại giỏi người ta có thể được giữ lại dạy đại học. Tất nhiên là “vớ nhiều điều kiện nữa”... Tôi lại ngắm nghía bức tượng chị M.K, chợt nhận ra một điều là phía sau bức tượng bám đầy bụi. Còn phía trước thì sạch bóng. Tôi tiến đến gần thêm bước nữa. Thật mà. Đâu phải tại con mắt cận thị của tôi đâu. Hiệu trưởng có vẻ là người kỹ tính và hay xét nét. Hồng biết ổng

sẽ nói gì khi biết chuyện này hả? Tôi đã thấy ông ta nhìn từ đầu đến chân tôi trong lần đầu tiên tôi đến nộp thư giới thiệu của sở. Đôi mắt ông ta có vẻ tối lại, đôi môi mỏng hơi mím như cách người ta giấu cợt khi nhìn thấy đôi giày sandal tôi mang bị đứt một quai được tôi khâu lại bằng chỉ tiếp màu. Tôi cũng không nhớ kỹ vậy, nếu như bữa họp hội đồng giáo viên đầu năm, ông ta không nói rằng: “Giáo viên trường ta là trường chuyên, ăn mặc, giày dép cũng phải đẹp đẽ, ra dáng”. Với một ông hiệu trưởng như vậy, không biết tôi có sống được ở cái trường này lâu được không. Nghĩ lan man, tôi lại nhìn cái tượng, phía sau tượng phủ bụi. Không biết ổng có thấy không mà không nghe rầy la. Chắc ổng không thấy, tôi nghĩ vậy. Chứ nếu ổng thấy, chắc chắn là ổng nói.

Chuông vô tiết lâu rồi. Tôi vẫn thơ thẩn trong sân trường. Bữa nay, tôi không có tiết. Trường dạy ngay sau khi khai giảng. Chuyện cũng ngược đời. Vì cả thị xã, không trường nào học vậy. Nhưng hiệu trưởng nói vì trường ta là trường chuyên nên cái gì cũng phải đặc biệt. Học ít như các trường khác, rớt tốt nghiệp, người ta cười vào mặt. Tôi nghe mang máng năm rồi, trường có một em học sinh, vốn là con gái cưng của phó giám đốc sở y tế tỉnh, quay bài, bị bắt và rớt tốt nghiệp. Nghe nói, hiệu trưởng muối mặt đi xin chủ tịch hội đồng thi ém đi. Nhưng người ta không đồng ý.

Tôi vẫn thơ thẩn trong sân trường, cuối cùng rồi tôi cũng vô đây được. Tất nhiên, với điều kiện đầu tiên là có tiền và có sự giới thiệu của một người quen biết thân thiết với cô Hoàn mà tôi vô cùng biết. Nghĩ cũng mắc cười. Chị Ngọc lấy hồ sơ của tôi đi nộp giùm, vì sợ cô Hoàn tự ái khi thấy tôi. Nhưng rớt cuộc, sự cẩn thận đó cũng bằng thừa, vì tôi nhớ rõ, hôm ấy, cô Hoàn không nhìn thấy hồ sơ của tôi, đâu có biết tôi tên gì mà lo, cổ cũng đâu có nhìn mặt tôi kỹ lắm đâu. Suốt buổi nói chuyện, cổ nhìn tôi có hai lần chứ mấy, mỗi lần chừng 5, 6 giây thôi. Chị Ngọc làm hết mọi thủ tục, thế là tôi về trường này. Tôi đang mỉm cười băng quơ thì bác Ba bảo vệ kêu tôi lại:

- Nè, cô gì ơi, không được đi loanh quanh trong sân trường trong giờ học!
- Dạ, con không biết, xin lỗi bác.
- Ủ, cô không biết nên tôi mới dạy cô, cô mới ra trường, liệu mà ăn ở cho đàng hoàng đó. Tôi thì tôi biết điều lắm!

Tôi đi vô văn phòng. Nhìn quanh quất. Chứ biết làm cái gì cho hết giờ. Hiệu trưởng nói là giáo viên phải họp sau tiết một này. Nên ai không có giờ dạy cũng phải chờ. Hiệu trưởng còn căn dặn cụ thể là các thầy cô trẻ không được đi chỗ khác. Nếu trễ họp là vô kỷ luật mà ổng thì chúa ghét người vô kỷ luật. Văn phòng là phòng học được sắp xếp lại. Bức tường sau lưng bàn hiệu trưởng là hàng loạt giấy khen: Trường tiên tiến xuất sắc, chiến sĩ thi đua, học sinh giỏi gì đó. Nhìn rất xôm tụ. Tôi bước lại gần xem cho rõ. Bác Ba bảo vệ làm tôi giật mình khi lên tiếng:

- Tôi là tôi tự hào lắm đấy cô ạ. Trường ta thành tích tốt vậy là nhờ thầy hiệu trưởng đấy. Thầy ấy thực là nhân đức, tốt bụng mà lại dạy giỏi nữa chứ...

Tôi trả lời cho qua chuyện, thú thực, trong bụng cũng không thích người này cho lắm:

- Dạ, có gì bác hướng dẫn con nghe.
- Ủ, được rồi, tôi sẽ giúp đỡ cô mà. Mà này, cô có đem tiền theo đó không? Tôi mượn chực

ngàn mua trà cho trường, mai tôi trả lại.

Giọng Bắc ngọt ngào quá. Tôi nhìn kỹ người bảo vệ thêm một chút nữa. Tất nhiên là tôi có đem tiền và tôi không từ chối. Nhìn chực ngàn rờ tay mình, tôi thấy nghi ngờ quá. Chắc nó không trở lại. Má tôi vẫn thường hay nói rằng, bà sợ tôi không có người yêu. Má tôi nói: “Con như là mấy ông bá hộ ngày xưa lúc cho tá điền vay tiền vậy. Liếc mắt một cái là nghi ngờ người ta. Mà không hiểu sao mấy ông bá hộ đó hay thiệt, nhìn là biết anh tá điền nào không trả liền”. Tôi cười ngả nghiêng. Má so sánh nghe thấy ghê quá. Làm như tôi là bá hộ. Nhưng cười là cười vậy, chứ tôi biết má tôi nói đúng. Những linh cảm về tính tình con người đến với tôi trong mười giây tiếp xúc đầu tiên luôn luôn đúng. Đúng đến mức độ tôi phát sợ. Chẳng biết mình có bị ma quỷ gì ám không nữa... Rồi từ đó, tôi hơi mất niềm tin nơi con người và cả bản thân mình nữa. Chẳng lẽ đời mình toàn gặp những kẻ xấu nhiều hơn người tốt vậy sao. Má tôi nói không nên nghĩ vậy. Người tốt vẫn còn nhiều vô kể, tại tôi chưa gặp nhiều. Với lại, bà còn nói là ai cũng có cái tốt, tôi không nên chỉ căn cứ vô con mắt bá hộ cho vay tiền mà xét nét người ta. Tôi nghe má, nên cũng ráng sửa đổi. Không xài con mắt bá hộ nữa. Để nhìn người, nhìn đời cho trong trẻo hơn. Vậy mà, hổng biết sao, từ lúc bước vô trường này, tôi cứ đem con mắt đó nhìn hoài à, ghét mình ghê vậy.

Tôi xem mãi cũng chán nên ngồi lại bàn giáo viên. Chiếc bàn họp dài, hình chữ nhật. Tôi ngồi ngay đầu bàn đằng này. Đằng kia là ghế hiệu trưởng. Bác Ba bảo vệ nhìn tôi cười cười:

- Cô đừng có ngồi chỗ đó. Hiệu trưởng ghét ai ngồi chỗ đó lắm. Ông nói ai ngồi đó là muốn đối đầu với ông...

Tôi nghĩ thầm trong bụng: “Trời, vụ này mới à ghen! Làm gì có cái chỗ ngồi đối đầu nữa. Mình đọc sách cũng hàng vạn trang, cả đông tây kim cổ, hình như chưa biết chuyện này. Hấp dẫn đây. Phải lấy cái sổ ra ghi lại mới được, biết đâu mai mốt mình viết được cái truyện ngắn nào thiệt hay, hihi”. Nghĩ là làm, tôi lấy quyển sổ tay ra ghi: “Không được ngồi vào chỗ đầu bàn họp, vì như vậy là đối đầu với hiệu trưởng”. Không được, dài quá, ghi tắt thôi, thôi, ghi vậy nè: “Ngồi đầu bàn = đối đầu H.T”. Tôi ngoặt thêm một cái mặt cười le lưỡi vô đó. Vậy là xong. Tôi khoái chí cười tùm tùm một mình.

- Ủ, vậy được đấy, tôi quý mấy người trẻ tuổi vậy. Biết kính trọng người già và khiêm tốn học hỏi. Giỏi đấy! Giỏi đấy!

Lần thứ hai trong buổi sáng này, tôi giật mình vì ông bảo vệ này. Hình như ông ta là ma xó? Hihi, trời, tôi lại nhớ mấy câu chuyện đường rừng của ai đó rồi. Ông này chắc hổng phải ma xó thì cũng ma trành. Thôi, nghĩ bụng vậy, đừng nói ra chi, mất công mang họa. Ông ma xó, mình ma mới. Ma mới nên mới nhịn. Chờ đó đi, ma xó à, chưa biết ma nào thắng ma nào đâu ghen. Mệt quá đi! Tôi lấy một tờ báo Trẻ ra đọc. Tin tức trong nước chẳng có gì đáng chú ý nhiều. Mấy tin về cuộc thi tìm kiếm ngôi sao ca nhạc, mấy tin về ngập lụt ở Sài Gòn. Cũ quá trời, năm nào chẳng nghe điệp khúc ngập lụt. Mấy đứa bạn tôi ở Sài Gòn còn sáng chế bài ca ngập lụt nghe thấy mà phê. Như vậy nè: “Mỗi năm đến hè là tôi phát rầu, tốn thêm tiền cho lau khô bùi. Nhìn con xế nổ đầu xót tim tôi, mấy ông thoát nước ới ời, chừng nào mới hết cảnh này?”. Thằng bạn tôi làm ở một tờ báo lớn, chuyên phụ trách chuyện tin tức đào đường chế ra bài hát này dựa theo lời bài Nỗi buồn hoa phượng đó chứ. Không biết nhạc sĩ Thanh Sơn nghe nó hát thì có cảm giác gì, chứ tôi nghe thì khoái lắm. Lướt nhanh qua tin tức ngập lụt trong lúc miệng rên ư ử lời nhạc quái chiêu của thằng bạn, mắt tôi dừng lại trước một dòng tít lớn: “Bài học đầu

tiên”. Tôi đọc kỹ bài báo và dừng lại rất lâu trước đoạn này: “...bài học đầu tiên của các em học sinh nước Nga hiện nay là cách ứng phó trong trường hợp bị bắt làm con tin”. Miệng tôi ngưng lời hát nhảm nhí của đứa bạn từ lúc nào. Tim tôi nghẹn lại. Trời ơi, những đứa trẻ con, chúng có tội tình gì? Cậu bé sống sót sau vụ bắt cóc con tin của bọn khủng bố đã kể lại kinh nghiệm sống sót như trong phim hành động: “Em nghĩ, nếu muốn sống phải im như thóc”. Và cậu đã im như thóc. Chao ôi, đâu phải ai cũng im lặng được như em. hàng chục cô bé, cậu bé đã chết trước họng súng quân phiến loạn, chúng ta đang sống trong một thế giới quá bất ổn. Sinh mạng con người chỉ như một trò đùa của những kẻ mạnh nhiều vũ khí và thừa lòng độc ác. Tôi bần thần một lúc rất lâu. Ngày niên thiếu, tôi từng ao ước được một lần đến nước Nga, đến với hàng bạch dương căng lồng ngực thiếu nữ, với hoa táo trắng thơm ngát và tiếng đàn balalaica trên sông Vônga từng chiều. Nước Nga của tôi, nước Nga của thứ ngôn ngữ mà tôi say mê suốt một thời thơ ấu bây giờ không còn bình yên cho con trẻ được nữa. Tôi cúi đầu ngậm ngùi. Chợt nhớ, có lần trên bến phà, tôi thấy một bà sồn sồn, tát vào mặt đứa nhỏ bại liệt chỗ nhà vệ sinh và chửi em là đồ ăn hại. Cô bé ngược đôi mắt lên nhìn người đàn bà, ánh nhìn đầy cam chịu. Đôi mắt nâu mọng nước. Rồi, nước mắt từ từ tuôn rơi. Nước mắt cô bé rơi xuống đôi bàn chân nhỏ thó, rơi xuống chiếc nạng đặt kề bên. Còn tôi, lúc đó, cũng đã khóc theo em. Em lại lết đôi nạng gỗ, đi mời từng người mua vé số trên phà. Đôi mắt màu nâu vẫn còn đọng những giọt nước mắt. Mắt Nâu của tôi, bây giờ em như thế nào. Không biết em và những đứa trẻ này ai may mắn hơn, ai bất hạnh hơn? Tôi lại nhìn vào tờ báo, những tấm ảnh sống động như kể cùng tôi những câu chuyện đau lòng. Có mấy thầy cô giáo đã không về sau buổi học đầu tiên của trường Beslan ấy. Là tôi, tôi có dám hy sinh cho các học trò của tôi không? Tôi cảm thấy sống mũi mình cay cay...

Chương 3

Chúng ta đang sống trong một thế giới bất ổn

– Tháng mười và những trang nhật ký...

Ngày...tháng 10 năm 2004 ...

...Thật là khó để hiểu được tình cảm của người khác đối với mình. Trong một công sở hiện đại, có vẻ, những tình cảm chân thành ngày càng hiếm hoi. Người ta chơi với người khác với những tính toán âm thầm trong đầu họ. Thử hỏi, có ai dám đấu tranh cho cái đúng khi sự oan ức bất công vì cái sai không phải đổ lên đầu mình mà đổ lên đầu ai khác. Cuộc sống nơi công sở đúng một tháng đã dạy mình nhiều điều. Biến mình thành con nhím không phải là một giải pháp tốt nhưng có khi nó cũng có lợi. Nhất là với những kẻ nhiều chuyện. Không hiểu sao trong trường mình, những kẻ nhiều chuyện và cơ hội lại nhiều như vậy. Mình nhớ câu chuyện về ả gà mái xám và đàn gà, sau vụ chiếc lông của ả gà mái xám bị rụng được truyền đi hết cái chuồng gà thì sự việc đã trở thành một ả gà mái ngoại tình bị đâm lòi ruột. Mình hay kể cho mấy đứa học trò nghe mà cảm thấy buồn quá đỗi. Lẽ nào con người, những người được mệnh danh là trí thức, là tinh hoa lại cư xử với nhau như thế ư? Mình cảm thấy hoang mang, cô độc và lẻ loi quá trong môi trường này. Sự nín nhịn đến nhục nhã xuất hiện trong từng buổi họp, hiệu trưởng thao túng tất cả mọi việc mà không ai dám lên tiếng phản đối. Sáng nay, cô Ba đã kể mình nghe chuyện hiệu trưởng nói dối với sự phẫn nộ không giấu giếm: Rõ ràng là cô Chu tự mình xin chuyển đi, thế mà hiệu trưởng lại công bố với mọi người là ông ấy đuổi cô Chu đi. Cô Ba đã hỏi mình là tại sao mình không lên tiếng nói đúng sự thật? Mình ấp úng, không trả lời. Sự việc không liên quan trực tiếp với mình, mình có nên tự nhiên mà xen vào không? Mình cảm thấy buồn quá. Còn nhớ hồi sinh viên, mình từng tranh luận với anh Quang về chuyện này. Mình nói một cách hăng hái rằng mình sẽ chỉ nói đúng sự thật và chỉ có vì sự thật mà lên tiếng. Anh ấy đã cười mà nói rằng: “Rồi em sẽ thay đổi, anh không cần chờ lâu đâu, chỉ cần em bắt đầu đi làm là em sẽ thay đổi. Em sẽ vẫn nói đúng sự thật nhưng là những sự thật không liên quan đến nồi cơm của em, không làm ảnh hưởng đến sếp em và những người khác. Những sự thật kiểu như là: Siêu thị đang bán hàng khuyến mãi, thật đó, mấy bà đi mua chưa? Hay là: Ở chùa Miên đang có một cây sen cạn nở mấy chục cái bông quá trời đẹp. Em sẽ nói những sự thật như vậy đó.”

Phải rồi, bây giờ mình thấy là ảnh đúng. Quá đúng nữa là khác. Tại sao mình không lên tiếng bảo vệ cô Chu. Vì cổ không còn ở trường nữa? Vì mình sợ hiệu trưởng? Vì...Trời ơi, sao mình lại hèn hạ vậy? Nhưng lên tiếng vì cô Chu, một người đã rời khỏi trường thì có cần thiết không? Mình cảm thấy mình là một đứa hèn nhát. Anh Quang đã từng nói vậy. Dân trí thức tụi mình là đồ hèn nhát và tự huyễn hoặc mình. Mình vẫn nghĩ hai cái nghề dễ tự huyễn hoặc mình nhất là nghề giáo và nhà văn. Nhà giáo thì luôn tự phong thánh cho mình trước học sinh, hay ít nhất cũng muốn học sinh phong thánh cho mình. Vậy nên lúc nào cũng đạo mạo. Rồi từ đạo mạo thành đạo đức giả lúc nào không hay. Miệng lúc nào cũng rao giảng điều thiện, đẹp mà bản thân mình chẳng khi nào mạnh dạn bảo vệ những điều đó. Rõ ràng là mình không dám, mình thực sự không dám. Mình là nhà giáo, mình không phải là nhà văn. Nhưng sao mình thấy các nhà văn giống nhà giáo ở cái chỗ ảo tưởng quá vậy. Nhà văn cứ luôn tự huyễn hoặc mình về

chuyện cứu rỗi nhân loại. Họ cứ tưởng là với tác phẩm của họ, nhân loại sẽ bớt độc ác hơn một chút. Quả là một ảo tưởng hạng nặng. Cũng giống như mình vậy, đã từng ao ước đem lại ánh sáng trí tuệ cho nhân loại nhỏ xíu quanh mình. Có bị quan quá không khi mình thấy rằng chính những trí thức hèn như mình làm cho cuộc sống thêm tồi tệ.

Ngày...tháng 10 năm 2004

Càng ngày mình càng nghĩ nhiều về công việc giảng dạy. Mình có chọn đúng nghề không? Mình đã đọc hồi ký Thừa ban đầu của nhà giáo Dương Thiệu Tống, chính ông ấy mới là một thầy giáo chân chính. Ông ấy cũng từng ảo tưởng như mình nhưng ông ấy đã vượt qua và thành đạt được với nghề. Vì ông ấy yêu nghề. Còn mình, mình có yêu nghề không? Có khi mình vào lớp nhìn thấy mặt học trò là thấy ghét. Tiếng trả bài áp úng của chúng làm mình phát bực dọc. Bài giảng chuẩn bị kỹ càng bỗng thành xa lạ. Tại học trò hay tại mình? Mình phải làm gì? Sáng nay, Vy đứng lên trả lời Lê Lai là liệt sĩ trong kháng chiến chống Mỹ, mình đã tròn tròn mắt nhìn nó. Suýt nữa thì bật lên thành tiếng mắng nó. Vy là con một, nhà rất giàu, chỉ ăn xong rồi đi học, có vậy mà cũng học không xong. Mình muốn buột miệng nói một câu gì thật cay độc nhưng rồi lại thôi. Không biết sao mình thấy ghét những đứa học trò kiểu này đến vậy. Có phải vì mình nghiêm khắc hay là tại mặc cảm ản sâu trong lòng mình đang có dịp phát lộ? Mình vẫn chưa quên cái ngày đập xe đạp mấy chục cây số để bán dạo băng vệ sinh kiếm tiền ăn học. Mình thấy ghét cay ghét đắng những kẻ ăn trắng mặc trơn mà ngu dốt. Mình như vậy đúng hay sai? Thầy giáo của mình nói rằng mình cư xử như vậy không đúng, rồi mình sẽ khổ vì cái mặc cảm này suốt đời. Mình chẳng biết nữa. Nhưng mà, sáng nay, nhìn cái mặt tròn trĩnh trắng rằm của Vy khi nó trả lời vênh váo như thế là nó nói đúng, mình đã tức tối một cách kỳ lạ. Tại sao mình lại phức tạp như vậy, tại sao mình không thể sống giản đơn hơn? Tại sao mình lại liên tưởng đến cảnh nó ngồi trước bàn ăn ề hề, ngốn hết miếng thịt này đến miếng thịt khác, sau đó đi vô phòng tập thể dục rồi nằm lăn ra ngủ trong căn phòng máy lạnh thơm ngát nước hoa, mặc kệ bài vở đang nằm chổng trơ dưới đất. Tại sao mình lại khắt khe và nghĩ xấu về học trò như vậy?

Ngày...tháng 10 năm 2004

Chúng ta đang sống trong một thế giới bất ổn. Sáng nay, báo Trẻ đưa tin có một vụ ném bom liều chết ở Iraq, Báo Người đưa tin lại có bài phóng sự về nạn học sinh tự tử đang bùng phát ở các tỉnh khu vực đồng bằng. Báo Ngày mai lại viết về sự sa đoạ ở một số đối tượng trẻ với cái tíт giạt gân: “Sự bất ổn về nhân tính”, báo Cội rễ đăng một tin ngắn gây chấn động: “Số lượng giáo viên nghiện và buôn ma tuý đã tăng gấp đôi trong một năm”. Những bản tin này được bao nhiêu người đọc? Bao nhiêu người băn khoăn và lo lắng. Báo chí kêu than thì mặc báo chí. Giống như cái cảnh chó sủa, đoàn người cứ đi. Mọi việc vẫn diễn ra như vậy. Chiến tranh, cũng như tham nhũng, cứ thế mà hiện diện bất chấp những nỗ lực đẩy lùi. Mà làm sao đẩy được khi con ma quyền lực, lợi lộc cứ ám ảnh trong từng con người.

Ngày...tháng 10 năm 2004

Thế là Vũ đã công bạn đến trường được mấy năm rồi. Tôi cũng không biết nữa, tôi mới về trường. Nghe kể lại chuyện của em, thấy thương trào nước mắt. Công bạn bị què đến trường ngần ấy thời gian. Sao các cơ quan đoàn thể có thể làm ngơ được? Sao trường học cấp 2 của em không mở phong trào quyên góp? Một chiếc xe lăn có đáng là bao nhiêu? Sao lại để em vất vả như thế rồi tuyên dương em? Tuyên dương em xong rồi lại vẫn cứ để em công bạn như vậy? Thật là kỳ quặc. Lòng tốt, chao ôi, đâu là lòng tốt đích thực? Tôi đi hỏi Vũ bây giờ em mong

muốn gì nhất? Em trả lời hồn nhiên như không: “Em muốn một chiếc xe lăn để em đẩy bạn đến trường cho đỡ nặng”. Rồi em cười hồn nhiên như thế: “Cho em bằng khen thì em cũng mừng, nhưng mà, em hồng thích bằng khen”... Trẻ con có nếp nghĩ của trẻ con, lắm khi chẳng trùng khít với người lớn. Người lớn không có quyền khen thưởng lại có suy nghĩ khác với người lớn có quyền khen thưởng, nên nhiều khi, sự thực lại tréo cẳng ngỗng. Tự nhiên thấy buồn buồn. Tôi kể chuyện này với cô Hoa, thầy Trí và thuyết phục họ làm theo ý mình. Cuối buổi chiều, chúng tôi đã mua được cho hai đứa chiếc xe lăn. Không phải loại tốt nhất. Nhưng cũng xài tạm được. Sau khi căn dặn Vũ rất kỹ là không được cho ai biết đây là quà của chúng tôi, tôi ra về... Lòng thấy nhẹ nhàng, có chút gì như thanh thản. Trí cười cười qua điện thoại: “Thế nào, điệp viên 007, khái tính quá, coi chừng ế chồng nghe em”. Cô Hoa thì chẳng bình luận gì, chỉ hỏi tui nó có xài được không, rồi thôi...

Ngày...tháng 10 năm 2004

Hạnh phúc ở đâu, màu gì, kiếm tìm nó như thế nào? Tôi nhọc nhằn gác chiếc máy điện thoại xuống. Phải, Vinh đã trả lời, một cách gượng ép, như thể tôi không phải là người yêu của anh, như thể, tôi là một thứ rác rưởi, như thể tôi làm phiền anh khủng khiếp lắm... Tôi thấy buồn bã và mệt mỏi quá trước cuộc tình này. Chúng tôi đã đăng ký kết hôn, nhưng mẹ của anh và gia đình anh không chịu tôi, họ chê tôi nghèo, chê tôi xấu, chê tôi không khéo léo...Nói chung là chê tôi đến không còn gì để chê. Ngay cả nghề nghiệp của tôi cũng bị chê. Giáo viên thì dạy toán, lý, hóa, anh văn chứ dạy văn thì đời “vêu mỡ” ra ấy mà. Họ bảo tôi mà lấy anh thì chỉ là tham tiền này nọ chứ có vì tình yêu đâu. Những lời đó, họ mắng xoi xoi vào mặt tôi mà anh chẳng biết. Anh yêu gia đình mình, đến mức kỳ cục khó hiểu. Anh gắn bó với gia đình mình hơn với tôi. Tôi bực dọc vì điều đó, tôi cũng chẳng biết mình đúng hay sai. Có lẽ, anh chưa bao giờ yêu tôi, sự gắn bó của anh và tôi giờ chẳng biết gọi là gì nữa... Tôi cảm thấy mệt mỏi quá, cảm thấy yếu đuối quá và không còn muốn làm điều gì. Cuộc sống của tôi trước mặt mọi người là một sự thành đạt. Tuổi hai mươi mốt, tốt nghiệp loại giỏi của một trường đại học, sống một đời năng động ngay tại mảnh đất ù lì, có người yêu tốt. Họ nói tôi còn đòi hỏi gì nữa. Chỉ có tôi cảm thấy bất ổn trong lòng mình. Có những giấc mơ ghê rợn, tôi thấy mẹ anh dắt về cho anh một cô gái xinh đẹp hơn tôi và nói thẳng vào mặt tôi: “Đây mới là con dâu của tôi, còn cô thì còn lâu, cô là thứ đồ bỏ đi”. Tỉnh dậy, nước mắt tôi ướt cả gối. Tôi nằm, cảm tức cả giấc mơ của mình. Cả trong giấc mơ, tôi cũng là kẻ yếu đuối và thua cuộc. Tôi không có nhan sắc, không có tiền bạc, không có thế lực, tôi chỉ là một đứa con gái xấu xí, nghèo khổ, hèn hạ. Thứ vũ khí duy nhất mà tôi có được là tri thức của tôi. Nhưng than ôi, những tri thức đó không thể trở thành tiền bạc hay nhan sắc...Tôi buồn thật nhiều trước thái độ của Vinh. Tôi thấy ghét chiếc điện thoại quá, thà tôi đừng gọi cho anh. Phải sẽ không bao giờ gọi cho anh nữa. Mình yêu người ta tha thiết để làm gì? Thờ ơ, lạnh lùng và vô cảm đi, để cho cuộc đời bớt khổ...

Chương 4

Tháng mười một: Những chuyện linh tinh ngoài chuyên môn không thể không kể lại

Hiệu trưởng trường là một người thích họp. Tôi có cảm giác như vậy. Một tháng qua, trường tôi họp 6 lần chính thức, nghĩa là họp dài, họp có bài bản, đúng thể lệ. Ngoài 6 lần chính thức đó còn thêm khoảng 4,5 lần phụ trội nữa. Giống như khi tôi đi dạy, tôi mới hiểu ngoài tiền lương chính thức, giáo viên chúng tôi còn có tiền phụ trội, dư giờ. Tôi tản mẫn lật lại sổ họp hành của mình. Rồi bối rối nhìn vô đó.

Ngày 31 tháng 8 năm 2004: Họp hội đồng, thông báo giáo viên xuống các lớp để phân công và hướng dẫn lao động.

Ngày 1 tháng 9: Họp hội đồng, phân công tạm thời để sinh hoạt nội quy.

Ngày 3 tháng 9: Phân công tạm thời sinh hoạt nội quy và thu tiền ghế ngồi của học sinh khối 10.

Ngày 5 tháng 9 sau giờ khai giảng: Họp phân công dạy tạm thời trong khi chờ thời khoá biểu chính thức.

Ngày 1 tháng 11: Họp phân công chuẩn bị làm giám thị thi học sinh giỏi.

Ngày 2 tháng 11: họp....

Mấy cuộc họp kia chỉ ghi ngày tháng, không có nội dung gì thêm. Chẳng lẽ, hiệu trưởng bị bệnh nghiện họp. Không triệu tập họp chắc ông sống không nổi. Mà kể cũng lạ, người ta đi họp thì có phong bì, bao thư tiền bạc này nọ, ông kêu giáo viên vô họp có đồng nào mà sao kêu hoài? Giờ ra chơi nào cũng bắc loa ời ời: “Một, hai, tôi nhắc các thầy cô về văn phòng họp”. Nghe mãi cũng ghiền. Bữa nào không bị kêu lên văn phòng họp tự nhiên thấy buồn. Đang nghĩ ngợi lung tung về chuyện họp trong giờ làm bài kiểm tra của học sinh, tôi chợt thấy mắc cười, muốn viết một cái tiểu phẩm châm biếm nào đó. À, được rồi, cái tựa là Một căn bệnh kỳ lạ, ký bút danh gì bây giờ? Có rồi, Bành Thị Sợ Họp. Nghe cũng ép phê quá chứ. Tôi viết những dòng đầu tiên mà bật cười, học sinh đang chăm chú làm bài, không đưa nào ngẩng đầu lên, nếu có, chắc tụi nó tưởng tôi bị mad hay gì đó. Vừa đặt cái chấm cuối cùng để hoàn tất bài viết, tôi nghe tiếng chuông hết giờ reo vang. Ngay sau đó là: “Alô, tôi nhắc các thầy cô lên văn phòng họp đột xuất.” Những cuộc họp với mật độ ngày càng dày đặc khiến mọi người mệt mỏi. Nhưng chẳng ai lên tiếng làm gì. Học sinh nói với nhau rằng một ngày chúng đi học mà không nghe hiệu trưởng mời các thầy cô lên họp thì lấy làm lạ lùng lắm. Nghe thì thấy mắc cười nhưng nghĩ kỹ thấy mình hèn. Con có gì mình không dám lên tiếng chứ. Lại nghĩ thầm trong bụng, có lẽ hiệu trưởng bị mắc một cái bệnh mà người ta gọi là hội chứng cần nhắc cho người khác nhớ mình là ai. Có lẽ, ông sợ nếu không mời giáo viên đi họp thì người ta sẽ nhanh chóng quên ông là hiệu trưởng. Thôi, cứ tự bằng lòng với việc chẩn bệnh ông như vậy. Để vui vẻ mà lên văn phòng họp. Vừa ló mặt vô phòng, bác Ba đã đưa một bao thư để tên văn phòng tỉnh đoàn và tiêu đề thư mời họp tổng kết. Vừa ngồi xuống ghế, lại nhận tiếp một công văn của sở giáo dục mời dự hội nghị tổng kết công tác tuyên truyền phòng chống ma túy xâm nhập trường học. Hiệu trưởng đưa công văn

kèm theo câu lệnh:

- Cô ngồi hạp ở đây xong thì tranh thủ chạy qua thị đoàn hạp khẩn rồi chiều qua sở hạp, rồi ngày mai đi hạp bên tỉnh đoàn.

Tôi choáng váng mặt mày hết biết gì. Suýt nữa thì té xỉu y chang nhân vật mà tôi vừa viết trong tiểu phẩm châm biếm. Có lẽ, tôi nên tự gọi mình là Bành Thị Sợ Nhung Vẫn Phải Đi Hạp Triền Miên. Cái tên này dài quá nhưng không sao, có lần, tôi đọc truyện, thấy một nhân vật tên là Công Tăng Tôn Nữ Thị Lấp Lánh Ánh Suong Mai. Cái biệt danh tự đặt của tôi vẫn còn ngắn một chữ so với tên của nhân vật kia. Vậy là được.

Chân ngắn chân dài bước lên cái gác lửng, tôi thở hào hển hỏi anh Hùng - bí thư thị đoàn:

- Trời, có việc gì mà anh kêu khẩn cấp vậy, em chạy mệt muốn chết.

- Sao tới giờ em mới qua? Xong rồi!

Tôi trở mắt nhìn anh Hùng:

- Trời, anh giỡn hả? Sếp nói em hạp bên trường xong mới qua mà. Anh Hùng nhìn tôi cười:

- Thôi, được rồi, cô nương, tiền nhà tình thương của trường em đâu? Cứ tưởng chuyện gì, chứ chuyện đó hả, xong liền mà. Tôi rút bóp lấy tiền, ký tên đóng tiền xong đâu đó, tôi ngẩng mặt hỏi:

- Vậy còn chuyện gì khẩn cấp nữa hông anh?

- Hết rồi!

Không thể tưởng tượng nổi. Tức muốn ói máu, chuyện có vậy mà giật ngược một hai gọi hạp khẩn. Tôi lằm bằm trong miệng suýt nữa bật ra thành tiếng chửi thề. Hồi sinh viên mà khoa triệu tập kiểu này thế nào sinh viên cũng chửi. Hoá ra, làm sinh viên còn sướng hơn làm giáo viên. Mà nghĩ cũng lạ, mình thành hèn hạ lúc nào không hay. Chắc ở trường nhịn riết thành quen, nên không thấy cần thiết để phản ứng nữa. Và bước xuống gác lửng, tôi đưa tay lên nhìn đồng hồ, chiều nay, còn một cuộc hạp nữa.

Chương 5

Cây bàng mờ côi và câu chuyện tháng 12

Tháng 12 về rồi. Kỳ thi học sinh giỏi đã qua rất nhanh. Học sinh bắt đầu vui đầu vào kỳ thi học kỳ một sắp đến. Hàng bàng trong sân trường, có cây đã vươn những nhánh cây trụi lá, gầy guộc, khẳng khiu in dáng trên nền trời. Mùa đông không về trên mảnh đất phương Nam, nhưng ở đây, trong ngôi trường nhỏ này, người ta có thể hình dung được không khí của nó với mấy cây bàng trụi lá. Tôi biết cô Hoài rất yêu mùa đông, sống trong lòng phương Nam nắng ấm mà lòng cứ nao nao hoài vọng về phương Bắc. Cô từng có người yêu là người Hà Nội. Mối tình ấy, cô vẫn gọi âm thầm trong trái tim mình là mối tình sông Hồng. Tôi về trường được ít lâu, cô Hoài trở nên thân thiết với tôi đến lạ lùng. Tôi cũng không hiểu được nguyên nhân nữa. Chỉ biết, cô hay kể cho tôi nghe về mảnh đất Hà Nội. Cô gọi đó là Hà Nội của cô. Gần gũi cô, tự nhiên tôi thấy yêu Hà Nội. Không phải chỉ vì Hà Nội là thủ đô của cả nước mà dường như, sâu thẳm đâu đó, còn điều gì nữa mà tôi không thể gọi thành tên. Trong trường, cô Hoài chẳng bao giờ có ý kiến gì. Mười tám cũng ừ mà mười tư cũng gật. Đó là ý do vì sao tôi chẳng để ý đến cô, nếu như không có một ngày...

...

- Các em nhìn đây nè, đây là một chuỗi hoa bàng. Cô vừa hái cách đây hai phút. Các em nhìn xem có gì đặc biệt không?

Tôi ngồi bên băng ghế hành lang lớp học để đợi tiết sau dạy, chợt giật mình nghe tiếng giảng bài của cô Hoài. Bà này giảng văn mà sao đem cây cỏ vô lớp chi vậy? Lại còn giảng về hoa chuỗi với hoa đơn nữa. Trí tò mò buộc tôi tiếp tục nghe lén bài giảng, mặc dù vẫn biết như vậy là không lịch sự lắm. Người ta có mời mình dự giờ đâu.

- Các em lật sách giáo khoa trang...ra! Dòng thứ...đó, thấy không? Ừ, đúng rồi, đọc câu đó lên nhé?. “Từng loạt hoa bàng rụng rất khẽ xuống vai Liên...” Ừ, câu đó đó, các em thấy không? Thạch Lam thực sự rất tinh tế mới có thể viết được câu văn như vậy. Hoa bàng nhỏ xíu thế này, khi những bông hoa trên cuống của chuỗi hoa già đi, nó sẽ rụng, từng bông hoa. Rồi nhiều bông hoa trên các chuỗi khác nhau cùng rơi nhẹ trong gió, tạo nên những loạt hoa bàng rơi. Mỗi bông hoa rất nhỏ, nên khi rơi, rất khẽ khàng. Phải rất tinh tế mới có thể đón nhận và ghi lại được cảm giác dịu êm và tràn ngập cảm xúc trong thỉnh lặng này!

Tôi lặng người đi trong giây phút. Tôi từng đọc truyện ngắn này rất nhiều lần. Chỉ thấy nó để lại một dư vị man mác buồn. Tôi chú ý và xót thương cho Liên và An, những đứa bé như trái cây chín sớm giữa cuộc đời, chứ hoàn toàn không chú ý chi tiết mà cô Hoài đã nêu. Nghe cô Hoài giảng bài, tôi bất chợt nhìn hàng bàng bên ngoài. Có cây trụi lá hết, có cây lại đang xanh lá. Thời tiết phương Nam cũng vậy, cũng đông lạnh và trái tính như thế. Tôi nhìn bức tường đặt giữa trường. Không có một cây bàng nào được trồng kế bức tường cả. Giá mà có, tôi tin bức tường sẽ trở nên đẹp hơn, có hồn hơn. Có gì đẹp hơn việc ngồi bên dưới gốc bàng, lắng nghe lòng mình trở nên tinh khôi, cảm nhận được từng loạt hoa bàng rơi rất khẽ xuống vai mình trong một buổi tối trong veo.

...

Sau lần ấy, tôi nhìn cô Hoài khác nhiều. Cái dáng vẻ thụ động, im lặng trong mọi chuyển động đã không làm tôi xem thường nữa. Một người có những phát hiện tinh tế như thế trong văn chương và chấp nhận dạy học trò theo kiểu riêng như thế chắc chắn không thể là một người sống kiểu ba phải. Có điều, tôi cũng thật sự không hiểu vì sao cô cứ im lặng trước mọi chuyện, có khi quá quắt của hiệu trưởng. Tôi ngưỡng mộ sự tinh tế của cô nhưng không muốn sống như cô. Sự thật phải được lên tiếng và được bảo vệ. Dù bất cứ giá nào. Mặc dù vậy, tôi vẫn dần dần thân thiết với cô Hoài. Có một vài giáo viên không hiểu, cứ thắc mắc vì sao hai tính cách trái ngược như tôi và cô Hoài có thể dung hòa được.

Cô thường hay kể cho tôi nghe về những buổi chiều Hà Nội. Khi cô kể, tôi thấy ánh mắt cô rực sáng một nỗi buồn rất lạ. Nó như ánh hồi quang về quá khứ. Một quá khứ vừa tự hào lại vừa đau đớn. Nó như là cái không gian ngày xưa trong những ca khúc của Carpenter vậy. Cái ngày hôm qua thật đẹp nhưng đã là ngày hôm qua. Dù vậy, nó vẫn sống mãi trong lòng người trong mọi phút giây của một cuộc đời. Chiều nay, cô rủ tôi đến nhà chơi. Đó là một căn nhà nhỏ, bằng gỗ, được trang trí rất tinh tế và mang vẻ ấm cúng đặc biệt. Giàn hoa tigôn rủ sắc hồng lên màu nâu đen của mái nhà đủ sức làm lay động mọi tâm hồn có chút xiu lãng mạn. Trong nhà cô, cái gì cũng xinh xắn và duyên dáng đến kỳ lạ. Chúng giống như cô vậy. Một người không thể gọi là đẹp nhưng duyên dáng đến mức gần như mọi người đều bị cô hấp dẫn mỗi khi cô nói chuyện. Không biết cô có sức mạnh gì mà hầu như ai cũng thích nói chuyện với cô. Tôi không nằm ngoài điều đó. Tuy nhiên, tôi không muốn thừa nhận tôi bị cô chinh phục. Tôi vốn không thích type người mười tám cũng ừ mười tư cũng gật mà. Cô mời tôi ăn táo rồi nói như nói với chính mình:

- Hạ Anh có thể nghĩ mình ba phải. Nhưng thực sự không phải vậy. Làm sao mà mình không biết việc hiệu trưởng làm sai chứ, thậm chí, chuyện bè phái để cô lập thầy Trí nữa, mình cũng biết chứ. Tuy nhiên, mình nghĩ, nói cũng chẳng có lợi gì. Hiệu trưởng có thể gây khó dễ cho giáo viên, tất nhiên là vậy. Thậm chí, ông cũng có thể đánh giá chuyên môn yếu kém. Nhưng vị giám khảo thực sự không phải là ông mà là học sinh kia. Mà cũng không phải là học sinh của thi hiện tại với những nhận xét nông nổi, là học sinh của thi tương lai, khi tụi nó đi học đại học, ra đời, tụi nó sẽ biết cách nhìn nhận.

Cô Hoài cười cười nhìn tôi rồi thông thả nói tiếp, vẫn như nói với chính mình.

- Giáo dục không phải chuyện một ngày một bữa. Nó cũng như chân lý vậy, không phải người ta thấy ngay đúng sai mà có khi còn chờ thời gian nữa.

Lời cô Hoài văng vẳng bên tai, nghe xa xăm thế nào. Tôi nhớ, lúc tôi đi học, có cô giáo dạy văn học phương Tây tên Thúy. Không phải đứa sinh viên nào cũng khoái cô dạy. Tụi nó còn nói sau lưng là cô lười biếng khi để sinh viên làm tiểu luận, rồi thảo luận với nhau, cô chỉ nhìn rồi cười và cho điểm. Đôi khi, tặng thêm một nhận xét chết người nào đó khiến cả lớp cười rộ lên còn đương sự thì đỏ bừng mặt, nhất là những đứa không chịu đọc, chỉ dựa vào tóm tắt của các sách chuyên đề. Hồi đó, tôi thích cô Thúy lắm. Vì thích cô nên mới ráng học bằng cách đọc những tiểu thuyết của nước Anh và Mỹ bằng nguyên tác, cũng phát hiện nhiều điều thú vị. Một trong những phát hiện đó là kể cả một số dịch giả tên tuổi, có học hàm học vị vẫn dịch bậy, dịch ẩu như thường. Khi tôi nói với cô về phát hiện đó, cô chỉ cười cười. Rồi nói một câu chẳng ăn nhập gì đến tôi: “Chúng ta không tạo ra chân lý, chỉ chạm đến nó mà thôi”. Cô có sự yêu mến tôi

một cách đặc biệt, nhưng tụi bạn không ghen tỵ. Vì điểm số của tôi cũng không hơn tụi nó lắm. Cô Thúy có thói quen cho học sinh điểm lớn. Chỉ duy nhất là không có điểm mười. Cô nói cô không thích sự hoàn hảo, vì đã hoàn hảo rồi thì con người ta sẽ không cố gắng nữa. Cái lớp học đại học đông như tổ kiến vàng ngày đó bây giờ tan tác khắp nơi. Nhưng thỉnh thoảng hai ba con kiến đi lạc, lơ lảo gặp nhau ở đâu đó, thế nào cũng nhắc cô Thúy. Hình như đứa nào cũng ít nhiều bị cô ảnh hưởng. Tụi bạn bè nói tôi bị ảnh hưởng cái tính khùng khùng của cô. Không biết có đúng không. Mà, cũng kỳ thật, thừa kế gì không nhận, lại đi nhận cái tính khùng khùng ấy. Lần đó, cô kể chuyện, không biết thiệt hay giỡn mà cả lớp cười bò lăn bò càng. “Các em biết không, hồi trước, gia đình cô bị đánh tư sản, người ta mời những người chưa có giác ngộ cách mạng đến học tập. Trong gian phòng khách sạch bóng, ghế salon thoang thoang nước hoa, ông cán bộ mặc quần áo bà ba, cổ đeo khăn rằn, quần thì xắn lên tới đùi, để lộ chân lông lá, còn dính sinh. Ông cán bộ ngồi chễm hễm trên ghế salon, giảng bài mỹ học Mác - Lênin, cô thấy chương mắt không sao tả được, bèn lên tiếng: “Thưa ông cán bộ, ông giảng về chân thiện mỹ tôi không thấy chân thiện đâu hết, tôi chỉ thấy chân ông lông lá mà thôi”. Tôi vẫn hay nhớ lại câu chuyện này mỗi lúc đứng trước một thực tế trở trêu nào đó của cuộc sống. Cô Thúy và cô Hoài rất khác nhau, nhưng có lẽ, họ có chung một điểm giống là không quan tâm đến dư luận. Họ sống theo cách của họ, có thể lập dị và không dễ được chấp nhận. Nhất là trong môi trường giáo dục đòi hỏi sự mô phạm kiểu công thức. Cô Hoài không bùng nổ ở phương diện con người nhưng cô bùng nổ trong phương pháp dạy. Liệu pháp sốc của cô có thể làm cho học sinh rớt tốt nghiệp vì không có đủ kiến thức thuộc lòng nhưng lại làm tụi nó sáng tạo khi ra đời. Cô Thúy bùng nổ cả phương diện con người và phương pháp giảng dạy. Chính vì vậy, họ chẳng bao giờ là giáo viên giỏi theo đánh giá của trường và sở.

Tôi nhìn giàn hoa tigôn trong nắng chiều. Không biết sao, tôi thích nắng chiều như vậy. Nhìn kỹ sẽ thấy màu vàng nhạt nhòa như sợi tơ chùng giăng trong không gian. Tôi vốn không phải là người lãng mạn lắm, trong tôi luôn ẩn chứa một sự phức hợp kỳ lạ. Tôi không biết mình tốt hay xấu nữa. Nghiêng bên này một chút, nghiêng bên kia một chút, nhiều lúc tôi chông chênh. Sự nhận thức về tốt xấu, thiện ác có vẻ dễ ngụy biện, nhất là khi, người ta lại rất dễ có xu hướng là trạng sư bệnh vực chính mình. Cô Hoài mang đến cho tôi một cuộc sống khác. Cuộc sống có những điều thú vị riêng tư trong mỗi giờ lên lớp, cuộc sống làm người ta ngủ gục trong giờ học và chuyện đấu đá nhưng luôn sôi nổi trong những giờ dạy. Tôi không biết mình có nên bắt chước cô Hoài không. Rồi tôi quyết định là không. Tôi là tôi, dù hay dù dở. Và lại, tôi không thích sống giống cô Hoài. Có đôi khi, làm ngơ trước cái xấu cũng là xấu. Tôi nghĩ vậy và tin vậy. Khi tôi vẫn còn nhớ là cô Hoài cũng đã đưa tay biểu quyết loại thầy Trí khỏi danh sách giáo viên dạy giỏi. Dù vẫn tự thuyết phục mình rằng cô Hoài không phải cố tình vậy, nhưng tôi vẫn thấy khó chịu trong lòng, có cái gì vương vương khi giao tiếp với cô Hoài. Giống như khi tôi ngồi nhìn bức tượng ngoài trời vậy. Lớp bụi phía sau đóng ngày càng dày, chẳng ai buồn quét.

Chương 6

Tháng một: Một truyện ngắn của cô giáo ở xã

Đó là một truyện ngắn gây xôn xao dư luận trong thời gian khá dài. Một hôm, tôi đi thư viện, chợt gặp một gương mặt quen quen:

- Chào Hạ Anh! Bạn còn nhớ tôi không?

- A...À...

- Chắc bạn không còn nhớ tôi, tôi là Mai, giờ tôi không làm giáo viên nữa mà chuyển sang làm thư viện.

Tôi nhớ ra rồi, tôi đã gặp người này trong ngày thi tuyển công chức của ngành giáo dục. Hôm đó, tôi và cô ta ngồi chung bàn, sau buổi thi cũng có trò chuyện và cảm thấy khá hợp tính. Thi công chức xong, tôi cũng chẳng biết cô được phân công hay xin đi đâu. Mai cười với tôi bằng một nụ cười lạ lạ. Không biết có phải là do tôi có cảm giác vậy không. Mai hẹn tôi thứ bảy đến thư viện, bữa đó, Mai không trực. Mai sẽ kể tôi nghe một chuyện và cần nhờ tôi tư vấn giùm.

...

Đợi hết tuần, tôi tranh thủ đến thư viện. Ngọc đưa tôi một bao thư dán kín nói Mai gửi tôi và xin lỗi vì bận đi học nghiệp vụ gì đó. Tôi xé bao thư và một xấp giấy học trò rơi ra. Thì ra, đó là một truyện ngắn, đầu truyện ngắn, Mai viết: “Hạ Anh đọc giùm tôi truyện ngắn này nhé? Tôi chưa dám đưa ai hết, sợ người ta cười mình đèo bồng, bon chen này nọ...”. Tôi nhét truyện ngắn của Mai vào cặp. Đọc báo trước đã, tối về nhà, yên tĩnh hơn, chắc sẽ đọc nhập tâm hơn.

Truyện ngắn của Mai

Tựa đề: Có chồng thật là sướng...

Chị Mây là một giáo viên giỏi của trường chúng tôi, Chị đã quá tuổi ba mươi rồi mà vẫn chưa có chồng. Trong khi những cô giáo khác mới về trường đã tranh thủ kiếm được mấy anh chàng giáo viên còn sót lại của trường thì chị Mây vẫn là đại tá phòng không. Trong trường, nói đúng ra, cũng còn sót lại một “đại tướng” nhưng không ai muốn đụng đến. Chị Mây cũng có vẻ như vậy. Đó là thầy Tùng, dạy toán. Gương mặt thầy khắc khổ, thầy lại hay đi nhậu vào buổi chiều tan lớp. Trường cấp 3 này mọc lên là do ân tình của bà con trong huyện từng tham gia kháng chiến nên tỉnh ưu tiên thêm cho huyện. Ngôi trường cheo leo giữa đồng lúa. Đứng cảnh “Trường em mái ngói đỏ hồng/ Mọc lên tươi thắm giữa đồng lúa xanh...”. Chỉ có điều, không khí của cuộc sống ở đây không tươi tắn như tranh vẽ mà nó phẳng lặng chán ngán. Mấy thầy cô giáo trẻ đến đây thì nhanh chóng có gia đình, để sau giờ dạy có chỗ đi về mà hủ hủ với nhau. Còn như cô Mây thì chỉ biết đóng cửa soạn giáo án hay khóc thầm gì đó mà chẳng ai biết. Còn như mấy thầy giáo thì đi nhậu cóc ối vậy. Nhậu ở mấy nhà phụ huynh quen quen, ai cũng khoái thầy giáo, chẳng ai đánh giá tư cách làm gì.

Cô Mây sống một mình, nhiều khi đâm ra khó tính. Khó nhiều chuyện kỳ cục gì đâu. Bữa nọ,

thằng Tí, học sinh lớp 12 duy nhất của trường quên lau cái bảng, mấy công thức toán học còn để trên bảng chưa có xoá. Cô Mây vào lớp rồi, không cho lớp ngồi: “Thôi, bữa nay mấy em đứng, để vừa học vừa nhớ toán hé?” Lớp xanh mặt nhìn nhau. Thằng Tí lớp trưởng nhanh nhẩu: “ Cô ơi, xin cô cho tụi em lau bảng!” Cô cười cười. Chẳng nói gì thêm, nhưng bữa đó lớp học đứng. Từ bữa đó, lớp mười hai có thêm câu khẩu hiệu: “Học văn nhớ toán”. Mấy cô giáo trẻ trẻ có gia đình rồi nắm tay nhau: “Ừ, sao mà hai ông bà này không xấp lại luôn cho rồi, để học văn mà nhớ toán thiệt luôn á?”. Chuyện đến tai cô Mây, không dung, cô lại cười một mình, thầy Tùng cũng cười một mình.

*

**

- Ôm anh chặt đi...

- ...U...u..

- Em...có...sướng...không?

Tiếng sột soạt của mấy tờ giấy báo trên giường bị đè lên, tiếng rên khẽ vì cố nén sung sướng, tiếng đặc trưng của hoạt động yêu...Tất cả làm nên một không gian...không sự phạm chút nào...

- Cộc! Cộc! Cộc!

- Mở cửa!

- Mở cửa!

Hai đương sự mặt đỏ như gấc chín.

...

- Hai người có biết làm vậy là hành vi phản sự phạm, phản giáo dục không? Các anh chị định làm gương xấu cho học sinh hả? - ...

- Nhưng chúng tôi đã làm gì? - Giọng nam rần rở đáp lời.

- Làm gì hả? Còn phải hỏi chúng tôi à? Đáng lý chúng tôi phải hỏi hai anh chị chứ?

- ...

- Chúng tôi là trai chưa vợ, gái chưa chồng...Hoàn toàn hợp pháp luật.

- Nhưng không hợp phong tục, hai anh chị chưa đám cưới mà...

- Chúng tôi sẽ cưới vào tháng sau.

- Vào tháng sau thì cũng vẫn là chưa cưới.

- ...

Cuộc họp căng thẳng đến phút cuối, chỉ có hai giọng nam đối đáp và tiếng thút thít của một giọng nữ.

- ...

Cô Mây đã nghỉ dạy, thầy Tùng cũng nghỉ dạy. Họ làm đám cưới và sống chung với nhau ngay trong huyện chứ không dời đi chỗ khác như mọi người nghĩ. Thầy Tùng chuyển sang buôn bán, cô Mây phụ giúp chồng. Họ làm giàu nhanh chóng và chính đáng. Đêm, cô Mây vẫn ôm thầy Tùng thật chặt, như thể là không còn dịp nào để ôm nữa vậy. Họ mặn nồng. Có lần, cô Mây nói với thầy Tùng: “Anh nè, có chồng thật là sướng”. Thầy Tùng cười: “Chứ lúc bị kỷ luật ai trách tôi...?”. Cô Mây bẽn lẽn nép vào ngực chồng: “Thì tại...” Thầy Tùng cười xoa, ôm vợ vào lòng: “Ừ, có chồng sướng thật hả?”. Cô Mây nghĩ trong lòng: “Sướng nhất là có người bênh vực mình, có người đầu ấp tay gối...”

...

Truyện ngắn của Mai ngưng lại ở đó. Nó không hay lắm, có vẻ ngang ngang làm sao, nội dung cũng không rõ ràng. Nhưng tôi không dám nhận xét. Sợ mình quen bệnh chấm bài học sinh, nhìn cái gì cũng thành nội dung và nghệ thuật, rồi phân tích nhân vật, phân tích tư tưởng của tác phẩm riết rồi quen nếp nghĩ, biết đâu mình lại hiểu chưa tới mà chê người ta viết dở thì sao?

Truyện ngắn này khi mới xuất hiện đã lập tức gây chấn động dư luận. Có người nói Mai cố tình bôi bác ngành giáo dục, làm gì có người sa đọa mất nhân cách như vậy trong ngành của chúng ta, có người lại thông cảm và khen Mai táo bạo dám viết khác với những gì người ta hay viết. Mai viết cho tôi vồn vện một dòng cuối truyện: “Mệt mỏi lắm, Hạ Anh à.” Rồi cũng chỉ có vậy thôi. Mai mệt mỏi chắc là đúng rồi. Suy nghĩ nhiều mà làm gì Mai ơi, người ta chỉ muốn ta yên phận sáng đi dạy chiều viết giáo án, điểm thì nhớ cho nhiều nhiều. Viết báo viết biết, viết truyện viết triệt làm gì?

Chương 7

Tháng hai: Câu chuyện người bạn đồng nghiệp tên Trí và những triết lý U3A của anh ta

Cuộc sống làm giáo viên năm đầu tiên của tôi trôi qua được 6 tháng. Không quá lâu với hàng trăm công việc nhưng lại quá mệt mỏi trước trăm thứ đề phòng. Từ sếp đến đồng nghiệp. Không hiểu sao mấy bà tám ở đâu về trường tôi nhiều vậy. Dường như, ngoài việc nói xấu người khác họ không còn việc gì khác để làm. Nhưng may mắn thay, trong trường không phải chỉ có những người như vậy. Nếu chỉ có những người như vậy thì chắc cái địa ngục còn tốt hơn trường tôi. Bữa nay, lại họp. Cái bệnh họp ăn sâu vào máu, thành ung thư di căn với hiệu trưởng rồi. Giờ ai cũng hiểu - chẳng người nào không hiểu nên hễ hiệu trưởng triệu tập họp là sốt sáng đi ngay. Đi sớm nữa là khác. Nhưng khi đi đừng quên mang theo báo, tạp chí khổ nhỏ (để dễ giấu vô sổ họp, đọc lén), kẹo (để nhai cho đỡ buồn miệng), vô số giấy trắng nhỏ nhỏ (để lén chơi cờ carô)... và hàng trăm thứ hằm bà rẳng khác để chống buồn ngủ và chịu đựng hết sự tra tấn về mặt tinh thần của hiệu trưởng.

Buổi họp bắt đầu. Hiệu trưởng hắng giọng long trọng:

- Thưa các thầy cô trong hội đồng nhà trường! Hôm nay, tôi muốn đề cập đến một vấn đề quan trọng. Ai sẽ dạy đội tuyển học sinh giỏi của trường chúng ta... Các thầy cô biết đấy, dạy thì vất vả, nhưng chẳng ai cho đồng nào. Chúng tôi đã vất vả cả sáu năm trời, thời ấy, ít người hơn bây giờ mà công việc vẫn chạy đều đặn...

Hiệu trưởng tiếp tục bài tình ca năm cũ. Đang say sưa gật gù vừa lén chép miệng tận hưởng vị trái cây ngọt ngào của viên kẹo thì tôi giật bản mình khi nghe một giọng nói lạ cất lên:

- Thưa thầy hiệu trưởng, tôi xin phép có ý kiến! Tôi nghĩ rằng hiệu trưởng nên đề cập vào vấn đề chính. Bởi vì hôm nay, chúng tôi được triệu tập vào đây để họp, chứ không phải...

- Anh nói gì? A, tôi hiểu rồi, anh muốn phê bình tôi nói nhiều phải không? Nói dài nói dai, nói dở chứ gì? Vâng, tôi xin lỗi các đồng chí, chúng ta bàn việc! Hiệu trưởng giận run người, tôi liếc nhìn thấy bàn tay ông ta run run. Cái yết hầu ông ta nhấp nhô mạnh. Mặt ông ta đỏ lên như những lần khác khi ông ta tức tối ai đó. Trí ơi là Trí, đại dột chi vậy. Tôi nhìn Trí, anh ta có vẻ cũng thoáng lo. Tôi thầm cảm phục anh ta, nhưng thực lòng, thấy anh ta đại dột. Thì kệ ổng, ổng nói một hồi ổng mệt, ổng im chứ gì. Nói chi cho mang họa. Chuyện này, má tôi tuy học vấn thấp, nhưng bà hiểu, bà nói với tôi là mỗi khi mà ai đó nói nhiều quá, tức là người ta có nhu cầu nói, hãy để yên cho người ta nói. Má tôi còn nói, những người không tự tin vào lời nói của mình nên mới phải nói nhiều. Nhất là những người có chức vụ đó. Vì có khi, với cái chức đó, họ không đủ năng lực nên mỗi lần phát biểu, họ phải nhắc đi nhắc lại để người ta hiểu, người ta ghi nhớ. Tôi thì tôi cũng nghĩ như má tôi, nhưng cũng không hoàn toàn vậy. Nhìn ở góc độ tâm lý, tôi cho đó là tâm lý tự ti xen lẫn tự tôn. Cái vòng lẩn quẩn này rất khó phân biệt. Tôi thấy hiệu trưởng là một đối tượng thú vị để tiến hành một nghiên cứu về tâm lý lãnh đạo. Được thôi, tôi sẽ nghiên cứu ông ta, biết đâu tôi sẽ trở thành nhà tâm lý chuyên viết về tâm lý lãnh đạo. Trời, nghĩ tới chuyện này thấy thú vị nghe. Biết đâu, nhiều kẻ nịnh bợ sẽ tìm đến tôi để mua một cuốn sách, để biết tâm lý mà nịnh. Những kẻ muốn làm lãnh đạo sẽ mua sách để học theo tâm

lý, ít nhất là cũng thoả mãn trong tưởng tượng rằng ta là lãnh đạo. Trời, mình làm giàu tới nơi rồi. Bống:

- Cô Hạ Anh, cô đang họp hay đang ngủ gục vậy?

Tôi giật mình, buông tay xuống bàn họp cái rầm, hội đồng cười hi hi, tôi quê quá, hoá ra, mình vừa suy nghĩ vừa nằm mơ. Chuyện lạ có thiệt à nghe. Không biết có nhà bác học nào tìm ra cái này chưa nữa. Thôi, phải tập trung vào vấn đề chuyên môn mới được, không thôi bị chửi. Vừa nghĩ đến đó, tôi vừa liếc nhìn hiệu trưởng. Y như rằng, có ngay:

- Tôi nhắc các thầy cô, họp hành thì họp hành, đừng có lung tung lang tang. Phê phán thì giỏi, xây dựng mới khó.

Tôi lại lén lén ngược nhìn hiệu trưởng, ủa, sao ổng chửi tôi mà không nhìn tôi, lại nhìn Trí. Anh ta giả tảng như không nghe, mắt mơ màng. Chắc đang nhớ vợ hay nghĩ đến mấy trò chơi trong máy vi tính. Bàn tay Trí chai ngón trỏ và ngón cái, dấu hiệu của kẻ mê game mà. Nghe kể, anh ta có thể chơi game từ đêm tới sáng. Trí có dáng vóc rất thư sinh. Người cao, ốm. Thêm nét mặt rất sáng kiểu trí thức, lại gắn đôi kính cận. Tụi học trò nữ lớp mười hai mê Trí không phải vì Trí dạy hay mà vì vẻ thư sinh đó. Một lý do nữa là vì anh ta rất hiền, chẳng bao giờ chửi mắng học trò, cũng chẳng cho tiết B, C. Trước đây, Trí là chuyên viên toán của sở giáo dục, vì bất đồng chính kiến gì đó mà xin về trường dạy. Về trường ít lâu, cũng chẳng thêm được gì về chuyên môn. Tôi thấy rõ ánh mắt ác cảm của hiệu trưởng và thầy Dũ - giáo viên toán của trường từ ngày thành lập đến nay - nhìn về phía Trí, cả công khai lẫn lén lút. Thầy Dũ ác cảm đã đành. Hiệu trưởng vì sao lại thế, thỉnh thoảng, tôi dùng điều này làm bài tập thực hành phân tích tâm lý cho mình, nhưng tôi chịu thua. Không giải được.

Sau sự việc đó, không khí trường tôi trở nên rất nặng nề, không hiểu nổi vì sao sự việc lại đến nông nỗi đó. Không ai tụ tập ở văn phòng chuyện trò. Hình như, không ai dám nói chuyện với Trí. Có lẽ, họ sợ. Tôi thỉnh thoảng vẫn nói chuyện với anh ta, những câu chuyện không đầu không đuôi. Tôi không muốn mình trở nên hèn hạ quá. Có hèn thì cũng ít ít thôi, còn để dững khí cho con cháu nữa. Tôi biết chứ, tôi thừa nhạy cảm để biết, hiệu trưởng đang vận động tẩy chay Trí. Không hẳn vì anh ta mà tôi trò chuyện. Nhưng thực sự, tôi ghét như vậy. Hiệu trưởng sẽ trở thành một người hoàn hảo nếu chuyện lãnh đạo của ông ta giỏi như chuyện dạy học sinh giỏi của ổng. Trong hai mươi mấy hiệu trưởng cấp 2 và 3 của tỉnh này, ông ta là người giỏi chuyên môn nhất. Và có lẽ, cũng là người chịu đầu tư cho chuyên môn nhất. Điều đó, làm tôi ít nhiều nể trọng ông ta. Tôi vốn ghét những kẻ dốt mà làm ra mặt...nhất là khi giới quan chức của tỉnh này lại nhiều kẻ vậy. Tôi nhớ lần khai mạc hội khỏe của tỉnh, ông chủ tịch đã cầm giấy mà đọc chữ không chạy. Chắc tại ai đó soạn nên ổng đọc không ra. Sau này, nghe nói, hồi đó, ổng học bỏ tức. Chuyện này nói ra dễ dưng chạm. Chứ thực sự, tỉnh này có bao nhiêu người vậy. Điều kỳ lạ là những người học thấp lại lãnh đạo người học cao. Tôi còn nhớ bài huấn thị kinh khủng của một vị lãnh đạo tỉnh đến trường tôi dự lễ khai giảng năm học mới: "Các cháu cố gắng học hành, để làm ông nọ bà kia, làm kỹ sư bác sĩ, hay tệ nhất cũng làm thầy cô". Nghĩ đến chuyện đó, tôi bụm miệng cười. Ít ra thì hiệu trưởng cũng có chữ nghĩa và cũng thuộc loại không ngu dốt. Nói đi, nói lại, tôi cũng không hiểu sao, hiệu trưởng ghét Trí ra mặt, dù với thầy Dũ, ông ta cũng chẳng ưa gì.

Trí nói với tôi rằng anh ta cảm thấy việc đó không có gì lạ. Tôi hiểu, có thể lúc làm chuyên viên phòng nghiệp vụ của sở giáo dục, anh ta cũng ít nhiều va chạm với những chuyện như vậy. Trí

cười buồn buồn:

- Hạ Anh không biết tôi thôi, hỏi tôi ở trên, lương tháng có hơn bảy trăm ngàn, tới lương, ông Rạ kêu tôi đi nhận. Vạy là hết hơn trăm. Minh là thằng đàn ông mà...

Tôi hiểu. Trí hay giấu mình sau những câu nói châm biếm nhưng thực chất, anh ta là một người trí thức day dứt về cuộc đời. Cuộc đời riêng lẫn cuộc đời chung. Tự nhiên, tôi nghĩ đến Tú Xương. Nhưng Trí không phải là Tú Xương. Chúng tôi không sống trong thời bị Pháp đàn áp nữa. Nhưng những day dứt cá nhân kiểu Trí cũng có thể là những day dứt muôn đời của người trí thức khi gánh nặng áo cơm còn đeo mang. Không chỉ có gánh nặng áo cơm mà còn có gánh nặng bị bóc lột một cách công khai bởi những kẻ có quyền có chức. Anh nói tiếp một cách nhẹ nhàng:

- Hạ Anh biết không? Hỏi ở trên sở, mua một cuốn truyện tranh cho thằng nhóc cũng phải đẵn đo. Thôi thì...ở đâu cũng là bán trí thức. Chấp nhận mọi thứ để kiếm thêm tiền nuôi con.

Tôi nhìn Trí ngỡ ngàng. Như lạ như quen. Người ta nói nam giới không dễ gì tâm tình nếu không phải là người thân. Anh nói chuyện với tôi rất chân tình như vậy thì chắc chắn không phải lời nói dối. Không hiểu sao, tôi thấy buồn buồn. Chợt nhớ bữa trước đọc trên tờ báo về câu nói vô tình của một bạn trẻ: “Không hiểu sao nước mình nghèo mà có nhiều người tài như vậy? Không hiểu sao nước mình có nhiều người tài vậy mà vẫn nghèo?” Câu hỏi ấy có lẽ không là trần trở của riêng ai. Tôi quý Trí và chia sẻ với anh những suy nghĩ. Nhưng tôi không hoàn toàn đồng ý với anh. Trí phê phán nhưng không nỗ lực làm gì để thay đổi hoàn cảnh. Thực ra, nhìn vào bất cứ xã hội nào, những người bất mãn cũng nhìn thấy cái xấu. Biến mình thành người bất mãn trước thời cuộc là điều không nên. Nhưng a dua, nịnh bợ và tô hồng thời mình đang sống cũng là điều không nên. Trí có cái quan điểm của một người trí thức tiêu cực. Anh không biết rằng với đôi mắt đó, anh nhìn đâu cũng thấy khó, thấy khổ, thấy tiêu cực. Nhiều đêm tôi vẫn thao thức về mình. Người trí thức làm gì cho đất nước? Mẹ không chê con nghèo, con có chê mẹ khó không? Mình nên như thế nào? Một nhà bác học từng nói rằng, người trí thức là người luôn tỉnh thức trước thời cuộc. Nhưng liệu có xa xôi quá không? Liệu sự tỉnh thức ấy có giúp ích được gì cho bản thân họ? Hay là lại cho xã hội thêm những người tiêu cực trong suy nghĩ? Tôi hay nghĩ về Trí, không phải như một người yêu mà như một đối tượng suy ngẫm. Tôi nhớ nét mặt anh khi nhận xét về phong trào xoa dịu nổi đau da cam mà báo Trẻ tổ chức. Anh hơi bĩu môi, lắc nhẹ đầu và giọng nói nhuốm màu chán nản: “Hình thức và hình thức.” Tôi hỏi anh có ký tên vì công lý không? Anh cười: “Mình không thích làm theo phong trào...” Sự việc này làm tôi thấy xa lạ với anh.

Những ngày này, tôi suy nghĩ rất nhiều điều về cuộc sống. Có lẽ do tôi nhạy cảm quá chăng. Một lần thời sinh viên, tôi vô bảo tàng chứng tích chiến tranh. Nhìn những bào thai dị dạng, lòng tôi se thắt lại. Sợ sệt cũng có mà căm thù cũng có. Chiến tranh hiện diện đó, qua những bào thai nằm cong queo trong chiếc lọ tửm foc-mon. Gương mặt của chiến tranh không mang hình viên đạn mà mang hình những em bé dị dạng bởi chiến tranh. Tôi cũng đã vào làng trẻ em Hoà Bình. Ai đã đặt tên cho làng trẻ em này như vậy. Hoà Bình trên nổi đau của chiến tranh. Chiến tranh đã rời xa đất nước xinh đẹp này lâu lắm. Những vết thương cũng dần kín miệng. Nhưng, có những vết thương chưa bao giờ lành. Tôi không biết Trí có vô cảm đến thế không khi nhìn thấy những gì tôi đã thấy. Phải, anh có thể phê phán người khác hùa theo phong trào, anh có thể nhìn thấy người khác kiếm chác tên tuổi hoặc mua quảng cáo giá rẻ từ việc ủng hộ đó. Nhưng anh có thấy những người chỉ gửi có hai ngàn đồng và không để tên, anh có thấy những

người giấu tên gửi hàng chục triệu đồng không? Tôi cảm thấy thất vọng về Trí nhiều. Tuy nhiên, vẫn còn chuyện làm cho tôi thất vọng hơn.

...

Tôi cầm một xấp máy tờ báo Trẻ lên phòng hiệu trưởng.

- Dạ thưa thầy, em xin phép thầy cho tổ chức một đợt quyên góp ủng hộ nạn nhân chất độc màu da cam.

Hiệu trưởng nhướng mắt nhìn tôi:

- Ai đề nghị, thị đoàn, tỉnh đoàn hay mặt trận tổ quốc tỉnh? Có công văn không?

Tôi kiên nhẫn:

- Dạ, báo Trẻ, thầy xem trong này nè!

Tôi cẩn thận đưa xấp bài đã được đánh dấu mục đỏ cho hiệu trưởng xem. Ông ta lật tới lật lui rồi trả lời một câu làm tôi chết sững:

- Thôi chuyện này không phải chuyện liên quan đến ngành giáo dục, thu tiền học sinh là phiền lắm, cô phải biết nguyên tắc chứ. Tài chính này nọ, khó lắm. Tôi ghi nhận là cô có tấm lòng...

Tôi đâu có cần hiệu trưởng ghi nhận tôi có tấm lòng. Tôi nhìn người lãnh đạo nhà trường thật là kỹ. Nhìn kỹ một lần nữa. Rồi lại một lần nữa. Người ta có thể nhân danh mọi thứ tốt đẹp để từ chối làm một điều tốt đẹp. Đó là một nghịch lý tồn tại hằng ngày trong cuộc sống chúng ta. Mà điều đó dường như ai cũng thấy mà không ai lên tiếng và cũng không muốn lên tiếng. Khi một xã hội đi đến chỗ nhân cách trí thức băng hoại, xã hội đó sẽ băng hoại. Không biết có nhiều người trí thức và lãnh đạo trí thức giống như hiệu trưởng không? Tôi thầm thắc mắc như vậy rồi tôi thầm trả lời, chắc là không. Nếu cuộc đời này toàn là những người trí thức suy nghĩ như hiệu trưởng và Trí, thì có lẽ, có rất nhiều người đau khổ đã không được giúp đỡ. Tôi biết chứ, chúng ta đang sống trong cái thời mà lòng tốt cũng phải suy tính và sự giúp đỡ người khác lại không đem đến quả ngọt mà có khi là trái đắng. Nhưng, chao ơi, nếu lòng tốt tự nhiên nơi con người chết đi hết thì cuộc đời này ra sao. Tôi nhìn ra bên ngoài sân trường. Bức tượng chị M.K đứng sừng sững. Chị là một nhà cách mạng lớn. Chị xứng đáng được tạc tượng và đứng đó, kiêu hãnh đường bệ. Nhưng nếu như thay vì tạc tượng chị, chúng ta để số tiền đó làm một quỹ học bổng cho học sinh nghèo, cho những em bé mồ côi lang thang, như vậy tốt hơn hay xấu hơn. Hàng ngày, tôi đọc báo, có rất nhiều tượng đài đã được dựng lên. Người ta tham những, làm đối trá, người ta rút ruột tượng đài, người ta... Những vĩ nhân kia ở dưới tuổi vàng mà biết được, chẳng biết có vui được không? Đất nước như một người bệnh, ung nhọt nhỏ thôi mà đau nhức triền miên. Trước những nỗi đau có hình hài của đồng bào, tại sao nhiều trí thức vẫn dửng dưng vô cảm? Chúng ta đang xấu dần như thế sao? Tôi cảm thấy lòng mình buồn vô hạn. Tôi nữa. Tôi phải làm gì, phải sống như thế nào?

Chương 8

Tháng ba: Mấy chuyện vụn vặt

Cần phải kiểm soát việc dạy thêm. Chúng ta quyết định vậy đi. Các đồng chí có ý kiến gì nữa không? Phòng họp lặng yên như tờ. Không ai nhìn ai. Những gương mặt sung sủa hoặc hoan hỉ. Không ai nói thêm tiếng nào. Giáo viên thể dục cười mai mỉa kín đáo. Giáo viên dạy giáo dục công dân cười hân hoan không giấu giếm. Giáo viên dạy sử địa không vui không buồn. Giáo viên dạy toán, lý, hóa thờ dài khe khẽ. Giáo viên văn nghĩ đến một đề tài rất thú vị có thể biến thành một truyện ngắn hay một bài ký sự dài khoảng 1000 chữ và nhuận bút gần một triệu. Ai cũng có những suy nghĩ của riêng mình.

- Thôi, giải tán! À, quên, các thầy cô nhớ đi trực nhật đầy đủ, phải thể hiện tinh thần làm chủ tập thể, tinh thần trách nhiệm cao quý của công chức trong thời đại kinh tế thị trường

Tiếng hiệu trưởng sang sảng chua chát trong căn phòng ngang 4m, dọc cũng 4m, không có chiếc cửa sổ nào. Căn phòng họp như một phòng xử án hay tra tấn kín đáo. Ở đó, có khi, giáo viên thành những đàn cừ non ngoan ngoãn nghe nhà truyền giáo thuyết trình về đạo đức nghề nghiệp trong khi cố che giấu những cú ngáp không thể cưỡng lại nổi. Có khi, cuộc vượt ngục tinh thần diễn ra trong thình lạng với bàn tay thoăn thoắt nhả tin bên trong túi xách điệu dàng hay dưới quyển sách hướng dẫn giáo viên giảng dạy bộ môn nào đó. Tôi là kẻ nhát gan nhưng thỉnh thoảng cũng vượt ngục bằng cách nguệch ngoạc đôi ba dòng thơ con nòng nọc vô sở hợp, đại thể như:

Em nhỏ toẹt một bãi nước bọt xuống đất

Chết mẹ cuộc đời.

Thơ nghe ghê quá, chắc chẳng báo nào chịu đăng, người ta mà biết thì có mà chết. Thiên hạ chẳng nhảy đồng lên như động kinh mà phê phán rằng cô Hạ Anh này mất nét và không đủ tư cách làm nhà giáo ấy chứ?

Suy nghĩ vẩn vơ nên khi mọi người hào hứng xô ghế đứng dậy vì đã được bãi châu, tôi vẫn còn mơ màng giấc điệp. Không biết có giọt nước miếng thần thánh nào kịp đi hoang không thì Trí đã khều nhẹ tôi: “Dậy đi bà...” Tôi lò dò bước đi, chợt nghe tiếng thì thào bên phòng học 12A1. “Tôi nói là nói thế, anh dạy thêm thì cứ dạy, cứ im im mà làm, ai làm gì anh mà anh sợ. Tôi không làm gì thì thôi, ai vô đây làm gì được anh...” Tiếp sau là sự im lặng, rồi tiếng dép lê loẹt xoẹt. Tiếng dép này tôi biết của ai rồi.

...

Sân vận động nghịt người. Toàn áo trắng, quần thể dục xanh, chỉ khác nhau ở cái tên trường. Hôm nay là ngày Hội Khoẻ Phù Đổng cấp tỉnh. Hai mươi mấy trường trung học phổ thông và phòng giáo dục huyện thị tập trung về sân vận động và nhà thi đấu này. Chen lấn trong biển người đến nhức đầu rồi tôi cũng tìm được trường mình. Mấy đứa học trò đang ngồi cổ động các bạn ở khu vực thi cầu mây.

- Em chuẩn bị xong chưa? Chuyến này quyết tâm đạt huy chương vàng nhé?

- Khó lắm thầy ơi, mấy đứa bên kia mạnh hơn em nhiều!

- Lo gì em? Bảo đảm mà, cứ yên tâm thi đấu hết sức mình, phần còn lại có thầy lo.

Không gian yên ắng đến ngộp thở dù sân vận động đông nghẹt người. Vòng chung kết chạy 100m nam nữ là nội dung thi đấu cuối cùng, nội dung này sẽ phân định thứ hạng giữa các trường.

- Bốp!

Hai miếng gỗ đập vào nhau, hiệu lệnh chạy đã được phát ra, các vận động viên học sinh lao nhanh về đích...

- Híc!...Em...thấy rõ ràng mà...

- Thôi, không sao! Đây chỉ là một cuộc chơi thôi mà em! Không sao, nín đi, người ta cười!

- Híc...nhưng...

Người thầy vỗ nhẹ vào vai người trò. Mái đầu điểm bạc cạnh mái tóc đen đang run run nức nở. Vết đau đầu đời này có thể sẽ còn hằn lâu lắm trong tâm khảm em. Những cuộc thi này không biết tổ chức để làm gì. Rèn luyện thể lực? Chắc không phải. Nhưng chẳng ai dám nói gì. Hôm trước, nói chuyện với một người bạn là chủ cửa hàng quần áo may sẵn, nó cười cười:

- Bỏ đừng tưởng những người làm nghề của bồ là thanh cao. Tui không hiểu vì sao họ có thể đứng trước hàng trăm, hàng nghìn học sinh mà thuyết giảng những điều tốt đẹp được.

Chương 9

Câu chuyện tháng tư: Chỉ là giấc mơ thôi

Đêm là một nơi tạm trú của tâm hồn, nhất là những khi buồn bã, chán nản vì đời sống chung quanh...Người ta đã viết rất hay như vậy. Tôi đang nghiền ngẫm mấy trang nhật ký online của một người có nickname là canhvac. Nghĩ cũng lạ, đó là một người con trai, thế mà anh ta lại chọn nick là canhvac. Cánh vạc, một hình ảnh quen thuộc trong nhạc của Trịnh. Tôi cũng chọn nick canhvac trong lần tình cờ, tôi lên mạng, search tìm xem có ai dùng nickname giống mình không, rồi tôi nhặt được trang nhật ký này.

Ôi, ông hoàng bé nhỏ ơi, dần dà như vậy đó, tôi hiểu ra cuộc đời nhỏ nhoi buồn bã của em, bao lâu nay em chỉ nhờ sự êm ả của hoàng hôn để mà khuây khỏa, tôi biết được nét mới đó vào buổi sáng thứ tư khi em bảo tôi:

- Tôi thích cảnh mặt trời lặn, ta đi xem cảnh mặt trời lặn đi!
- Nhưng phải đợi chứ?
- Đợi cái gì?
- Đợi đến lúc mặt trời đó lặn.

Thoạt nhiên em có vẻ kinh ngạc và rồi em tự cười mình. Và em bảo tôi:

- Tôi cứ tưởng còn ở nhà...

...

Tôi đọc những dòng ghi chép của canhvac, lòng băng khuâng vô hạn. Tôi rất thích Saint Exupery. Hoàng Tử Bé là câu chuyện mà tôi có thể đọc đi đọc lại hàng trăm lần mà không biết chán. Cũng như quyển Cõi người ta của ông phi công này vậy. Mỗi lúc buồn, tôi hay nhớ mấy câu trong ấy: “Bao năm chúng ta tía hạt trồng cây, cây lớn lên, ra hoa,...rồi người ta đẵn cây đi, cũng như những bạn hữu của chúng ta vậy, lần lượt bỏ ta mà đi...”. Đọc mà nghe cô đơn rợn người. Có đôi khi, sự cô đơn của một bức tượng. Chẳng ai nói chuyện với bức tượng khi họ không mong cầu một điều gì đó linh thiêng từ nó. Sự cô đơn của những bức tượng danh nhân còn mạnh mẽ hơn sự cô đơn của những bức tượng tôn giáo.

Có kẻ lái nhái bên tai vẫn còn đỡ vắng lặng hơn là đơn độc một mình giữa mưa nắng. Không hiểu sao, những ngày này, tôi hay nghĩ nhiều về sự cô đơn, cô độc trong cuộc sống. Vốn dĩ, con người đã sống trong sự cô đơn, quãng đời có đôi khi chỉ đứng khi họ còn trong bụng mẹ. Khi rời khỏi bụng mẹ rồi, thì đó đã là sự tồn tại như một cá thể độc lập. Mà đã độc lập thì cô đơn. Tôi không tự huyễn hoặc mình để tìm đến cái gọi là nỗi cô đơn thần thánh của sự sáng tạo. Tôi không vĩ đại như vậy. Đọc S.E, tôi còn đọc được sự cô đơn của ông, và, tôi thấy đồng cảm. Suốt đời, tôi chỉ ao ước viết được một vài trang sách mà người ta đọc nó xong thì cảm thấy rung rung trong lòng dù nó chỉ là một khoảnh khắc thôi. Đêm, vắng lạnh. Chỉ có tiếng lách cách của bàn phím máy tính vang lên mồn một. Tiếng lách cách chẳng nói lên được một cái gì, chỉ là tín hiệu

báo rằng tôi còn thức, tôi đang làm việc nhưng nó chẳng chỉ nỗi buồn hay niềm vui. Cuộc sống ngoài học đường của tôi gắn liền với bàn phím. Những con chữ xuất hiện. Tôi làm bạn của chữ. Chữ của tôi, chữ của người. Có những người, tôi tự nhận mình là bạn của họ, dù tôi chỉ biết họ bằng chữ mà thôi. Như canhvac chẳng hạn. Mưa rơi, đêm đã vắng lạnh lại thêm buồn. Tôi cầm cuốn Hoàng tử bé trên tay. Hồi chiều, tôi đã từ chối cho ông bán sách dạo trước cổng trường mượn. Thấy lòng hơi áy náy, rồi tự an ủi mình rằng chắc ông ấy giả vờ mượn để làm quen khách hàng mới chứ ông già vậy, Hoàng tử bé đâu phải là loại truyện ông thích đọc. Tự an ủi mình vậy chứ tôi vẫn thấy lòng không yên. Chợt nhớ, ánh mắt ngồ ngộ, là lạ của ông khi nhìn thấy cái bìa sách làm tôi càng tin vào linh cảm của mình. Chắc chắn là ông có cái gì đó, liên quan đến quyển sách này.

... “Một cánh hoa, một loại côn trùng, một kiếp người cũng như ánh nắng chiều ngoài cửa thư viện kia, rồi sẽ nhạt, sẽ tàn. Nhưng không thể không yêu những nét đẹp mỏng manh đến thế”[1] Lại là một đoạn trong nhật ký của canhvac. Chiều nay, tôi đi dự đám tang của một người bạn, chết rất trẻ. Đang đi trên đường đến trường, bạn bị một chiếc xe tải, do tránh một chiếc xe đạp học sinh băng ngang, lạc tay lái, đâm sầm vào. Nghe nói, người tài xế còn rất trẻ, mặt xanh như tàu lá chuối, vội vã xuống, ẵm người bị nạn lên, chạy đến bệnh viện. Chiếc xe tải đậu chơ vơ giữa đường, một lúc rất lâu sau, cảnh sát giao thông mới tới. Người nhà bạn không kiện cáo gì, anh tài xế đến viếng, đôi mắt thất thần, đôi mắt ấy vẫn còn chưa hết hoảng hốt. Anh thấp nhang, miệng lẩm nhẩm khấn cầu điều gì đó, hết sức thành tâm. Vậy đó, bạn đột ngột ra đi, không một lời chia tay, không có cái gì dự báo trước. Trong đám tang của bạn, tôi lại gặp ông già bán sách dạo trước cổng trường, nghe ông kể chuyện một lúc, thấy lòng ngập tràn xấu hổ. Mình vốn là người hay phê phán cái bệnh chủ quan của người trí thức trong văn Nam Cao. Vậy mà lần này, mình cũng bị nhiễm cái bệnh đó, nhiễm quá nặng. Tôi cứ tự trách mình khi nhớ về ông bán sách. Ông già, ngồi buồn bã trong đám đông ồn ào, láo nháo chia buồn với gia đình. Có người, kể về những kỷ niệm, có người khen ngợi đức tính của người chết, có người... Riêng ông già bán sách ngồi nép vào một góc, bên cửa sổ, ánh nắng vàng vọt của buổi chiều len qua ô cửa nhỏ. Làm gương mặt ông già nhìn nghiêng như chia làm hai nửa: Một nửa sáng, một nửa tối. Lạ lắm và có cái gì đó, hơi rờn rợn, như thực, như ảo. Tôi thấy giọt nước mắt lặng lẽ rơi trên mu bàn tay ông, cùng với những đường gân bàn tay vẽ nên một bức tranh lập thể lạ lùng. Tôi không biết gọi tên những giọt nước mắt của ông là gì? Mấy ngày này, tự nhiên tôi làm thơ. Những câu thơ vụn vặt, không có chủ đề gì cả. Nhưng mỗi lần đọc lại, lại thấy buồn vô hạn.

Này em, hãy khóc

Những giọt nước mắt

Không phải rơi cho đời

...

Giấc mơ ta mơ côi

Đứa trẻ mơ côi trong ta bật khóc nức nở

Vậy mà sao chẳng ai dỗ dành...

...

Ừ thôi,

Có một ngày ta đi

Ngọn lau trắng vạt vờ hoang dại

Ừ thôi, có một ngày ta đi

Tìm mình, thấy bóng,

Bóng buồn, lại bỏ ta đi

...

Những câu thơ rời rạc, có khi đọc lên vô nghĩa. Sự cô đơn gặm nhấm tâm hồn tôi. Vinh đã không còn là liều thuốc thần để an ủi tâm hồn tôi nữa. Có đêm tôi giật mình thức giấc nửa đêm. Tự thấy thương mình vô hạn mà cũng hận mình vô hạn. Tại sao tôi lại thiếu bản lĩnh như vậy? Tại sao tôi không tìm được một lý tưởng để tựa nương. Chẳng hạn như: “Dạy học là một nghề cao quý, ta đang làm một thiên sứ”. Chao ôi, cả điều này cũng không lừa được tâm hồn tôi... Cô đơn và mệt mỏi giữa những đêm. Tôi vừa thương vừa oán ghét những giấc mơ của mình... Mồ côi ơi, tôi gọi mình như thế. Tôi là một đứa trẻ mồ côi, còn ông bán sách là một ông già mồ côi... Những kẻ mồ côi đi sóng đôi mà đơn độc trong đời. Những kẻ mồ côi cũng chẳng cho nhau được một hơi ấm nào đáng kể trong kiếp người dài đằng đẵng này. Tình yêu sao mà cay đắng quá vậy?

Chương 10

Tháng năm hè đến: Mỗi năm đến hè là...ta thấy rầu

Hè! Tiếng đó đối với học sinh trường bình thường là niềm hân hoan khôn xiết, với học sinh trường tôi dạy là nỗi ám ảnh khôn nguôi, còn với giáo viên trường tôi là cơn ác mộng. Nói thì không ai tin, nhưng thực sự, trong năm học, chúng tôi rảnh rỗi hơn hè. Cuối tháng 5: Tổng kết năm học, chuẩn bị hồ sơ cho khối mười hai thi tốt nghiệp, đi coi thi tốt nghiệp hết bốn ngày đầu tháng 6, nghỉ được 1 tuần, tuần sau vào trường dạy luyện thi tuyển sinh vào lớp 10 song song với dạy luyện thi tuyển sinh đại học, vừa chấm dứt tuyển sinh đại học, bắt đầu tham gia chấm bài tuyển sinh vào lớp 10, chấm thi vừa xong, lịch học bồi dưỡng chuyên môn đã được đưa đến tận tay, học xong bồi dưỡng chuyên môn, chuyển qua học chính trị, học chính trị xong, đã thấy thông báo năm học mới đến rồi. Đó là chưa kể, cũng trong thời gian ấy, lớp dạy nâng cao chạy trước chương trình cho các em học sinh lớp 11 lên 12 cũng được tiến hành song song. Không dạy trước thì không kịp chương trình, không kịp chương trình thì học sinh thi rớt tốt nghiệp, học sinh rớt tốt nghiệp thì thầy cô dạy 12 đứng mũi chịu sào, giờ đầu chịu búa rìu dư luận và sự đay nghiến của lãnh đạo sở. Dạy lớp 12 bao giờ cũng giống như cái miếng xương gà chình ình giữa chợ, ai cũng muốn giành mà giành thì trong bụng lo lắng. Một thứ dây nhợ mà người ta tự mua buộc vào mình rồi lấy làm hân hạnh quá chừng vì thứ dây nhợ loằng ngoằng như một thứ giấy chứng nhận ta đây hàng hiệu. Tôi chưa được phân công dạy 12. Năm đầu tiên, lớp mười một để thử sức đã là ưu ái lắm. Tôi thở phào nhẹ nhõm trước lời rên rỉ của mấy người dạy 12. Nhưng tháng năm tới thì tôi biết tôi đã lầm. Hiệu trưởng bắt buộc tất cả giáo viên đều phải phục vụ cho mục tiêu tốt nghiệp 100%, đại học 90% của trường bằng cách tổng động viên, ai không dạy 12 chính thức thì buổi chiều, tối vô truy bài học sinh. Như mọi người, tôi cũng được giao một lớp. Mà sao cái lớp này nó ngu quá vậy không biết. Bài đã cày ải đến lần thứ hai mà sao vẫn thấy không ổn. Chiều hôm qua, gặp cô Hương dạy trường L, một trường cấp 2, 3 có tiếng trong thị xã, cô than thở:

- Nè, em biết sao không, bữa trước chị cho thi thử, có đưa viết vầy nè: Nguyễn Minh Châu tiên sinh đã ra đi vào một chiều mưa gió lạnh lùng, để lại tí huyết làm đẹp cho người phụ nữ qua tàng thư Mảnh trăng cuối rừng, phụ nữ nào muốn đẹp như trăng xinh mời gặp Nguyệt...

Cười ha hả mà sao tôi thấy mắt chị hoe đỏ. Hương nổi tiếng là một giáo viên dạy giỏi. Thực lòng mà nói tôi muốn chị về trường tôi, đó mới là nơi cho chị thoải sức vẫy vùng. Có lần, chị đưa tôi bài kiểm tra của học sinh lớp 9, đọc mà cười sặc sụa. Em Nguyễn Thị Hồng viết: “Thuý Kiều nhảy xuống sông Tiền Giang tự tử, có một anh bộ đội Giải Phóng đi ngang qua, nhảy xuống cứu. Kiều giác ngộ, đi theo cách mạng”. Viết vậy thì có chết Nguyễn Du không chứ? Và chết cả người dạy nữa. Ông hiệu trưởng trường chị Hương nói là giáo viên dạy thế nào mà để học sinh viết ba xàm ba lạp như vậy. Tôi không nghe chị kể đoạn kết của buổi họp hội đồng giống tở đó. Nhưng cũng lờ mờ đoán được kết quả khi thấy đôi mắt của chị ngày càng buồn hơn, và mỗi lần gặp tôi, chị ít bàn chuyện văn chương thơ phú. Lòng yêu nghề chai sạn dần thêm ít nhiều theo thời gian. Tháng năm thật là khó chịu. Nóng bức, bứt rứt và hàng trăm thứ làm người ta bồn chồn.

Ngày thi tốt nghiệp càng gần, không khí càng trở nên khẩn trương không thể diễn tả được. Đèn đuốc sáng trưng đến 23 giờ. Khi tôi vừa về đến nhà, hai chiếc kim đồng hồ đã chồng khít lên nhau. Má mở cửa và phàn nàn:

- Mà đi đâu vậy con? Dạy dỗ gì giờ này, chắc là lại đi chơi với thằng nào hả? Cô giáo nghe con, có gì người ta cười thúí đầu.

Mệt mỏi dắt cái xe Trung Quốc nặng trĩu vào nhà, tôi chẳng nói chẳng rằng. Không còn hơi sức đâu mà nói. Tôi vốn chưa được dạy 12, nhưng nhà trường huy động tổng lực, không làm sao tiện? Minh lại đang tập sự, người ta phê một cái thì mệt. Dựng chống xe, quay đi, tự nhiên chiếc xe ngã cái ầm. Má tôi lại cần nhần:

- Bộ mà định không cho ai ngủ hết chắc? Muốn hàng xóm nghe hả?

Trời, đi khuya về là tội phạm sao chứ? Bộ cô giáo không được đi khuya sao? Nghĩ bụng vậy nhưng tôi cũng chẳng còn hơi sức nào mà trả lời trả vốn. Bước vô nhà tắm, mở vòi nước, tôi thấy mình lên thiên đàng.

Hàng xóm đã ngủ rồi. Tôi mở nhẹ cửa rồi khép lại. Đứng một mình trong mảnh vườn nhỏ, trồng bạc hà, cải xanh và ớt của cha tôi, tự nhiên, tôi lại thấy buồn buồn. Nhớ nét mặt bơ phờ của mấy đứa học trò, tự nhiên thấy tội tội làm sao. Sự việc ban tối như một cuốn phim quay chậm:

...

- Em về nhà ngủ đi, mệt quá không nên học nữa...

- Em không dám về ngủ cô ơi, nhà em chỉ có mình em học đến 12, cả dòng họ em chỉ có em học như vậy, em sợ ngủ, hễ em ngủ là em mơ thấy em rớt tốt nghiệp à.

Cô bé bật khóc nức nở. Tôi vuốt mái tóc dài xóc xơ của em, rồi ôm nhẹ vai em. Giật mình, em ồm quá, xương vai nhô ra, nhọn hoắt. Tôi thấy mắt mình cay cay. Sao học hành lại khổ như vậy hả em?

...

Sao lại vậy? Chương trình học nhiều quá. Những sự kiện trong ngày lại tua lại chậm chạp trong đầu tôi.

- Hay là trường mình bớt tập trung ôn bài...- Tôi rụt rè đề nghị.

- Không được, phải ôn. Tụi nó lười biếng lắm, trường mình không thể rớt, trường mình rớt thì ăn nói sao với giám đốc sở, với tỉnh?

- Nhưng em thấy học sinh kiệt quệ lắm rồi.

- Chúng ta có sướng hơn không? Không hề, tại em chưa quen, rồi em sẽ quen thôi, không sao hết.

- Nhưng nghe nói có em đi bệnh viện tâm thần?

Không có câu trả lời. Chuông đã reng vào lớp. Tiết học thứ 14 trong ngày. Tôi mệt mỏi lê bước.

Các em không đứng lên chào, một số em gục mặt xuống bàn ngủ, tôi không nỡ kêu các em dậy. Mi mắt tôi tự nhiên cũng sụp xuống, tôi ngủ gục.

...

Giờ này về đến nhà, tôi lại không buồn ngủ nữa. Đêm không trăng sao, thỉnh thoảng, xa xa vọng lại tiếng chó sủa. Đêm thì hay gọi buồn. Nhưng tôi thì thấy ấm ức nhiều hơn. Biết là sai, sao không ai sửa? Biết là chương trình lẫn phương pháp dạy còn nhiều bất cập, sao không ai lên tiếng? Ai cũng hèn nhát chẳng? Tôi nhớ trong cuộc gặp gỡ với chuyên viên bộ giáo dục, cô Hoa đã gây sốc bằng câu hỏi: “Bao giờ thầy trò chúng tôi không còn là con chuột bạch cho bộ thử nghiệm?”. Dĩ nhiên, sau đó cô Hoa bị nhắc nhở vì tội góp ý thiếu mục đích xây dựng. Sự thực sờ sờ ra trước mắt đó, sao không ai dám lên tiếng?

Chương 11

Tháng sáu: Một cuộc bút đàm lén lút trong giờ coi thi tú tài

Nhân vật nữ chính là tôi, nhân vật nam chính là ông thầy tên L, dạy toán ở trường X thuộc huyện Y. Ông dặn dò tôi rất kỹ là nếu có viết lại chuyện này thì nhớ giấu tên ông, để ông còn sống với đàn em thân yêu của ông. Và thế là, để tôn trọng ý định của ông tôi viết lại cuộc bút đàm trong buổi coi thi chung.

- Hồi nãy cổ nói gì với cô vậy?
- Cổ kêu tôi giúp đỡ cho thí sinh số báo danh 0011.
- Rồi cô nói sao?
- Tôi cười. Ủa, vậy cổ nói gì với thầy vậy?
- Y chang như nói với cô. Ý quên, còn thêm câu nữa.
- Câu gì?
- “Thầy là giáo viên toán”.
- Hihi, rồi thầy trả lời sao?
- Tôi cười.
- Rồi sao nữa, tôi thấy cổ nói với thầy lâu lắm mà.
- Ừ, cổ nói tội nghiệp học trò lắm em ơi.
- Vậy hả? Tội nghiệp nên mới cần giám thị tụi mình giúp đỡ hả? (Vẽ một cái đầu lâu ngoác miệng cười)
- Rồi giờ cô tính sao?
- Vậy chứ thầy tính sao?
- Cô sao tôi vậy. Nếu cô bậy, tôi bậy theo.
- Trời, Hihi!
- Nói vậy mà hồng phải vậy đâu cô ơi. Tôi thấy mình cứ cho nó hỏi. Nó hỏi được ai nó hỏi, nó không hỏi được nó chết ráng chịu.
- Ừ, tôi thấy vậy cũng được. Thầy không cần giải bài cho nó hả?
- Tội gì tôi phải làm vậy? Nó đâu phải ông cố nội tôi?
- Nhưng nó là con ông cố nội thầy...(nhân vật nữ cười hơi đều chút xíu).

- Tôi sợ gì chứ?
- Sợ chứ, thanh tra của sở lệnh cho thầy giúp mà thầy hổng giúp?
- Cô này cũng biết hù dọa hả?
- Chứ sao?
- Sáng qua, tôi bị hết một chập rồi. Nhưng không sợ đâu.
- Bị gì?
- Bị sếp tôi điện thoại xuống nhắc nhở.
- Nhắc gì chứ? Ông ở hội đồng L. Đ.C mà.
- Ừ, ở đó mà biết chuyện ở đây mới hay chứ (nhân vật nam cười cay đắng).
- Hihi, hấp dẫn quá, mê ly rùng rợn quá, kể tiếp đi.
- Có sao đâu, sếp nói nhỏ nhẹ thôi, năm sau, phó chủ tịch hội đồng này xuống mình làm hội đồng thi đó, thầy làm sao coi được thì làm.
- Rồi thầy nói sao?
- Tôi nói sếp an tâm đi, em biết điều mà.
- Vậy chắc mai thầy bị nhắc nữa cho mà coi.
- Nhầm nhò gì. Minh hèn quá không nên, hèn ít ít thôi, cô có nghĩ vậy không?
- Ừ, công nhận mình hèn thiệt. Năm rồi, tôi đi hội đồng Đ. N, chủ tịch hội đồng kêu tôi đưa tài liệu cho một thí sinh VIP. Tôi không đưa, nhưng im lặng để người khác đưa. Cũng hơi hèn hả?
- Hoi thôi, kệ đi, ai cũng vậy, chẳng lẽ mình khác? Người ta tưởng quái vật. Mệt!
- Thôi, mình không trao đổi nữa, kéo các sếp thấy thì mệt.
- Chẳng sao. Minh vậy là tốt rồi. Máy phòng kia còn giải bài với quăng tài liệu um sùm, có ai nói gì đâu.
- Minh coi vậy còn sợ người ta nói mình khó.
- Ừ, dám chiều nay mình bị ra hành lang rồi. Ông thầy ở trường tôi coi bữa đầu khó quá, bị làm giám thị chốt toalet.
- Ông nào vậy?
- Ông Tuấn.
- Ông đó hả? Hổng dám đâu, chắc ông cố tình đó.
- Chứ gì nữa, ông ngồi một mình ngoài đó, ghê ghê ngao hát vọng cổ bằng tiếng Pháp. Giờ nghỉ trưa hí hửng kể với tôi là còn ngủ được một giấc ngắn ngắn.

- Ngủ ngồi?

- Ừ, chứ sao?

- Ông nói: “Vô phòng thì thấy tức thêm chứ làm gì? Hôm qua, cái thằng học trò làm xong, quăng giấy nhắc bài cho bạn, tôi cảnh cáo rồi, vẫn lì lợm. Hết giờ tôi thấy nó đứng kế ông phó chủ tịch hội đồng thi, chỉ vô tôi...”

- ...

- ...

Sân trường sau giờ thi, “phao” bay tới tả, trắng xoá mặt sân xi măng xám ngoét. Nhân vật nữ chính và nhân vật nam chính nhìn nhau, thở dài, mặt xị xuống, mặt chảy ra.

Chương 12

Tháng bảy cúng cô hồn: Câu chuyện của ông trưởng phòng nghiệp vụ

- Ở trên đời nguy hiểm nhất là không biết mình là ai.

Cuộc họp tổng kết đề tài phòng chống ma túy tưởng ngắn hoá ra lại thành dài. Phần báo cáo của bên công an đã lê thê. Sau đó, lại thêm, ông trung úy công an giao thông hướng dẫn về luật an toàn đường bộ. Thực sự mà nói, đây là việc không cần thiết. Ai đòi, cử toạ bên dưới toàn tóc bạc, muối tiêu (mình tôi tóc đen thôi) nghe chàng trung úy trẻ măng dạy dỗ. Vừa phí thời gian, vừa không tác dụng. Tôi nhìn quanh. Thấy mấy thầy già gật gù, có thầy ngủ gục xuống mặt bàn. Ông phó giám đốc sờ dụi khán thì mắt nheo nheo muốn ngủ. Trưởng phòng nghiệp vụ đang lấy tay che miệng ngáp ngáp liên tục ba bốn cái. Trước khi ngáp, tôi thấy ông ta len lén nhìn phó giám đốc sờ. Khi thấy ông sếp phó cũng ngáp dài, ông ta liền ngáp theo. Còn nếu thấy ông sếp không ngáp, ông ta chum miệng lại, giấu cái ngáp nửa vời, nhìn thật là tội nghiệp.

Việc gì phải khổ sở vậy, thưa ngài trưởng phòng nghiệp vụ? Sao ngài không tỏ thái độ kình kiêu vẫn có của ngài khi xuống các trường phổ thông? Chẳng trách người đời thường nói những kẻ hay quát tháo người khác và tỏ ra mình có quyền hành thực chất là những kẻ kém tự tin nhất. Họ thực sự là kẻ yếu. Tôi còn muốn bổ sung thêm, những kẻ hay tỏ oai quyền nhất lại là những kẻ hèn nhất khi đối diện với kẻ có quyền thế hơn họ. Ông trưởng phòng nghiệp vụ này là một ví dụ sinh động. Tôi quan sát ông ta trong im lặng. Như thể một nhà côn trùng học đang quan sát mẫu vật quý hiếm: Ông ta nhướn mày, ông ta kín đáo dò xét xung quanh, nhẹ nhàng xoay người ra phía sau, thấy một giáo viên gục mặt xuống bàn (có lẽ ngủ), ông ta nhíu mày. Tia mắt lạnh lẽo của ông ta quét khắp phòng họp, ông ta quay lên, len lén liếc sếp phó, đưa tay lên che miệng và ngáp tiếp.

Buổi họp rồi cũng xong, ông ta lên phát biểu ý kiến tổng kết:

- Xin lưu ý quý thầy cô về triển khai nghị quyết chống ma túy xâm nhập học đường theo đúng tinh thần chủ trương đã đề ra. Tôi nhắc thêm các thầy cô là đi dự họp không được ngủ gục, không được ngáp...

Tôi nhìn thật kỹ ông trưởng phòng nghiệp vụ. Suốt buổi, tôi đếm được ông ngáp hai mươi một lần rưỡi: có 8 lần ngáp lấy tay che, 7 lần ngáp lấy tờ báo che, 6 lần ngáp không thêm che miệng, còn nửa lần là đang ngáp thì thấy sếp phó nhìn nên khép miệng lại (may không trẹo quai hàm).

Trên diễn đàn, ông trưởng phòng vẫn thao thao bất tuyệt về chuyện không được ngáp, tự nhiên tôi muốn ngáp quá, nhưng thôi, cố không ngáp. Tôi không có khả năng giáo điều như ổng.

...

Tôi về trường, kể lại chuyện cho cô Hoa nghe. Tất nhiên là giấu chuyện tôi đếm được ông Rạ ngáp 21 lần rưỡi. Cô Hoa cười ha hả:

- Trời ơi, tưởng ai, ông Rạ hả? Để chị kể em nghe mấy chuyện, nghe xong mà cười có đau bụng

thì nói chị mua dầu gió xanh con Ó nhé?

Chị Hoa kể hồi ổng làm hiệu trưởng trường cấp 3 Lương Định Của, ổng không cho giáo viên nữ mặc áo dài mà áo với quần cùng màu. Chẳng giải thích lý do gì. Luật giáo dục không hề quy định vậy. Cả trường cũng chẳng ai có ý kiến gì. Có cô giáo mới về trường, không biết chuyện, nên may một lúc mấy bộ. Đến lúc biết, tá hoả lên, bèn mặc áo dài xanh, quần vàng và ngược lại, ai thấy cũng chường mắt. Ngài hiệu trưởng Rạ bèn kêu cô giáo lên, cô ta cười hì hì, chính thầy đã quy định vậy rồi. Ông ta nghẹn họng, chẳng nói được cái gì. Cái thói quan liêu có từ ngày đó. Cả tỉnh này, giáo viên nào mà chẳng biết sự hách dịch của ông Rạ chứ? Sự hách dịch đó đã là bản chất của ông ta, lại thêm quyền lực. Cả cái chuyện ông ta lên trường phòng nghiệp vụ cũng là một giai thoại dài kỳ mà những giáo viên già còn truyền tai nhau như một câu chuyện đùa. Có lần, trong kỳ thi tú tài, ông ta đã cãi nhau với cô Huê, một trong những giáo viên sinh giỏi nhất tỉnh. Rốt cuộc, ông ta buộc cô Huê phải nghe theo đáp án của ông ta để ra. Rồi chỉ một ngày sau đó, bộ giáo dục đính chính đáp án lại. Phần đáp án mở thêm đã bị bác bỏ hoàn toàn. Chuyện tưởng qua, nhưng năm nào chấm thi có môn sinh, y như rằng, ông ta nhắc lại. Cô Hoa kể lại với nụ cười buồn và sự chán nản không giấu giếm: “Vậy đó, Hạ Anh à, em nên cẩn thận hết sức với con người này!”

Tôi tin cô Hoa một nửa, còn một nửa còn lại, tôi sẽ tự kiểm chứng. Tôi vẫn tin vào khả năng xét đoán con người của mình. Nếu thêm vài dịp tiếp xúc, nhất định, tôi sẽ có câu trả lời hoàn chỉnh về con người ông ta. Chẳng để làm gì, nhưng tôi muốn biết thêm một chân dung sếp vừa vừa của tỉnh lẻ. Bộ sưu tập nhân vật phản diện của tôi đang có nguy cơ thu hẹp lại. Tôi đang cố viết về cuộc sống với nhiều người tốt. Viết một quyển tiểu thuyết mà người đọc nhìn đâu cũng thấy kẻ xấu thì thực đáng buồn. Nó thể hiện việc tác giả thiếu tâm hay nói như các sếp là: “Thiếu ý thức xây dựng”. Chẳng phải trong ai cũng có cái tốt và cái xấu đó sao? Tự nhiên, đang nói chuyện, cô Hoa cười rử rươi:

- Hạ Anh nè, để chị kể em nghe một chuyện. Em nghe xong thì cho chị biết cảm giác nhé?

Chị Hoa đứng dậy, nhìn điệu bộ, tôi biết chị sắp sửa diễn trò. Chị là người có biệt tài “nhái” thật chính xác. Cứ nhìn chị nhái bộ dạng ai thì người ấy đều công nhận là giống rồi ngã ra cười thối. Chị đứng giữa phòng, bộ dạng ra vẻ uy nghiêm:

- Thưa các thầy cô giám khảo, tôi được hân hạnh phân công làm chủ tịch hội đồng chấm thi, xin các thầy cô trật tự nghe tôi nói qua về quy chế chấm thi...(tăng háng).

Chị Hoa tiếp tục giữa vẻ mặt uy nghiêm, còn tôi thì cố gắng nín cười.

- Thưa với thầy cô, việc chấm thi là một việc tối quan trọng. Tôi xin nhắc lại các thầy cô có vấn đề gì thì giờ tay phát biểu ý kiến với tôi, tôi là chủ tịch hội đồng. Đề nghị các thầy cô trật tự! Đề nghị nhóm các thầy cô ở trường HD trật tự! Tôi xin nói tiếp (đảo mắt nhìn quanh quất), các thầy cô phải chấm thi bằng mực đỏ, vàng, tôi xin nhắc lại, mực đỏ. Các thầy cô phải ghi điểm đến số thập phân. Ví dụ, như 7 điểm thì ghi là bảy- chấm- không, các thầy cô không được ghi là bảy chấm rồi thôi. Có điều gì các thầy cô chưa hiểu không? Số thập phân, vàng, tôi nói số thập phân là...

Tôi ngã lăn xuống đất và đau bụng vì cười. Cô Hoa chột nghiêm sắc mặt:

- Vậy đó, chị gọi đó là sự xúc phạm giáo viên, chúng ta có phải là con nít lớp 1 đâu. Khổ nỗi,

trên đời lại có quá nhiều người như vậy. Bất cứ khi nào họ vớ được chút xíu quyền lực, dù quyền lực ảo, quyền lực một ngày hay một tuần thì họ cũng cố mà chứng tỏ điều đó. Đời thật là đáng buồn!

Nhìn cô Hoa, tôi tự nhiên thấy chị khác nhiều. Có lẽ, tôi cũng đã quá vội vã trong việc xét đoán về chị. Có lẽ ở đời người ta có quá nhiều lý do để tự biện minh cho những nhận xét của mình. Tôi về nhà, hàng xóm đã bày những mâm cỗ cúng cô hồn tháng 7. Tháng 7 xá tội vong nhân, cúng những cô hồn đi lang thang vất vưởng. Cô hồn đâu chưa thấy, chỉ thấy các cô hồn nhí được bữa giành giật chen lấn vì mấy khúc mía với mấy củ khoai lang. Vậy mà vui. Tôi cũng muốn tham gia vào đám giật khoai lang với mía, nhưng bị má rầy: “Mầy làm cô giáo rồi, lớn rồi con”. Tôi cong cớn lại: “Cô giáo có phải cô...sư.. đâu má?” Má tôi cười: “ Mồ tổ mầy, không nghe còn cãi”. Nói vậy chứ tôi không dám giành giật. Tôi mà giành thì cũng không vui, tụi con nít sẽ nhường cho tôi lượm trước. Mà đã được nhường thì có gì để vui nữa...Tôi vào nhà, lấy máy ảnh, chụp mấy cái mới được, mai mốt in ra cho tụi con nít. Để tụi nó lớn lên có chút kỷ niệm mà lưu giữ.

Nhìn mấy cái ảnh trên máy, tự nhiên tôi thấy buồn buồn trong lòng. Giành giật nhau, sao mà giống trò chơi quyền lực quá. Cái đám trẻ con ngóng mồm nhìn người chủ nhà chuẩn bị thí vàng giống hệt chúng tôi trong khi đi coi thi ngóng mồm nghe phân công vị trí hay giống cái cảnh cô Hoa tả trong phòng chấm bài? Tự nhiên thấy buồn quá. Tháng 7 xá tội vong nhân, những vong hồn vất vưởng được ăn no mặc ấm. Còn tâm hồn của tôi, tâm hồn của cô Hoa cùng những người khác, ai sẽ vỗ về và ủ ấm cho? Những bất công, ngang trái của cuộc sống, của thế lực cứ đổ ập lên đầu đó. Chỗ này người dân bị hành hạ đến 28 lần không xin được một chữ ký để làm giấy tờ nhà, chỗ kia, bộ trưởng phải năm năm mới xin nhập được hộ khẩu cho vợ con, chỗ nọ, người dân bị quan chức bắt tay nhau lấy đất, những sự kiện đó dội vào tâm hồn chúng tôi như những âm thanh cuồng nộ rồi ở mãi đó. Chúng tôi trở nên tự ti, đờn hèn và tràn ngập sợ hãi. Chúng tôi trở thành những con rùa rụt cổ. Thấy tiêu cực không bao giờ dám lên tiếng. Người ta sai cũng không dám nói. Thấy những quy định vô lý cũng chẳng dám phản đối. Tâm hồn của chúng tôi đang càng lúc càng héo úa, ai thấp lại niềm tin trong chúng tôi?

Chương 13

Tháng tám: Tượng đổ

Đó là một lớp học chạy trước chương trình để chuẩn bị cho học sinh lớp 12 trên con đường thi tú tài và đại học. Hầu như trường nào cũng vậy, ban giám hiệu nào cũng vậy và sở giáo dục nào cũng vậy, ai cũng muốn cho học trò của mình đậu thật nhiều vào. Hễ mà đậu ít thì giáo viên chết với hiệu trưởng, hiệu trưởng chết với giám đốc sở, giám đốc sở chết với uỷ ban tỉnh. Nên chúng ta cứ thế mà ra sức “cày cuốc”.

Bây giờ là 21 giờ khuya. Ngoài đường, con đường trước cổng, các hàng quán đã đóng cửa hết. Tỉnh lẻ mà, có ai thức khuya quá đâu. Trong trường học, các lớp vẫn sáng đèn. Tôi nhìn quanh quất xung quanh sân trường, lớp thầy Triển đang đều đều tụng bài về điện gì đó, lớp thầy Thu đang om sòm tiếng của một đứa học trò nam vừa vỡ giọng trả bài về ý nghĩa của Cách mạng tháng Tám 1945, lớp của sếp lớn đang có mấy em chạy tới chạy lui làm bài trên bảng rồi trao đổi bài tập với nhau. Tất cả ồn ào như chợ vỡ. Sân trường nhộn nhịp làm tôi tự nhiên thấy vui vui. Bước rất nhẹ về phía nhà vệ sinh. Khổ thật, tôi rất sợ học sinh nhìn thấy mình đi vệ sinh. Có cái gì đó kỳ cục làm sao đó. Như hồi tôi còn nhỏ vậy, cứ thấy thầy cô nào đi vô nhà vệ sinh thì tự nhiên thấy ghét ghét thầy cô đó. (Hồi nhỏ, chắc ai cũng tưởng thầy cô là những bậc thánh nhân, hồng biết đi nhà vệ sinh và không có những nhu cầu chính đáng, hết sức con người như vậy đó). Bước rất nhẹ và thấy lòng tự nhiên yêu đời quá đổi, tôi vấp một cục đá, té cái oạch. Chợt nghe tiếng động là lạ trong nhà vệ sinh nam. Tôi nín thở, ngồi im. Bỗng có tiếng thì thào rất khẽ:

- Không sao, chắc con gì đó, không sao...

- ...

- Đừng sợ...Không sao mà...

- ...

Ái chà, chuyện này hấp dẫn đây. Không phải ma. Rõ ràng là người thực một trăm phần trăm. Cái giọng này nghe quen quen. Tạm thời mất trí nhớ rồi nên không nghĩ ra được là ai. Gượng đầu đứng dậy, con tò mò chiếm tâm trí của tôi. Nhất định phải xem ai trong cái nhà vệ sinh vào giờ này chứ? Được rồi, đứng lên được rồi! Nhẹ thôi, đừng có đau như thế chứ cái chân quái quỷ kia. Nép vào, nép sát vào! Xong! Tôi đã tìm được một chỗ ẩn nấp tuyệt vời. Đối diện nhà vệ sinh nam là một cây cổ thụ to. Tôi thì gầy nhom, có thể nép vào đó mà không sợ ai thấy. A! Ra rồi! Ở kia! Sao? Tôi không thể tin vào mắt mình. Đó là thầy Nan, người thầy giáo mẫu mực nổi tiếng của tỉnh tôi, người mà bọn học sinh chúng tôi ngày xưa vẫn xem là thần tượng. Thầy Nan có một gia đình hạnh phúc, con cái xinh đẹp và thành đạt, vợ thầy là người đàn bà đáng yêu nhất mà tôi từng được biết. Cô có nụ cười đáng yêu của trẻ thơ và luôn sẵn lòng tha thứ khi chúng tôi quấy phá. Tôi đứng lạng người, lão đảo suýt ngã. Cái bóng thứ hai bước tiếp theo là một cô gái nhỏ. Ai vậy? Và sao vậy?...

Nhìn theo hai bóng người đi về hai ngã, tôi bàng hoàng. Không tin được vào mắt mình. Thực là

khó hiểu. Tất nhiên là tôi không thể nói câu chuyện này với bất kỳ ai mà để trong lòng thì thực sự là khó chịu. Tự nhiên, tôi cảm thấy mình mất đi nhiều yêu kính đối với thầy Nan và cảm thấy hụt hẫng với nghề giáo viên của mình quá. Quả thật, Tôi cũng không hiểu tại sao mình lại rơi vào tình cảnh này.

Cũng may, những ngày này, chưa chính thức vào năm học mới, giáo viên mới ra trường như tôi được hiệu trưởng phân công làm giám thị, ghi chép điểm danh giáo viên và học sinh đến dạy và học nâng cao mỗi ngày, thu tiền học phí và được chia phần trăm để gọi là hỗ trợ đời sống.

Tự nhiên, tôi thấy buồn quá. Chẳng thiết gì đến chuyện điểm danh này nọ. Ngồi một mình trên văn phòng trống trải, tôi chẳng biết làm gì. Viết vu vơ mấy dòng lặt vặt, định gửi bài đăng báo mà cũng chẳng viết được bài nào. Một tuần trôi qua như thế. Tối nay, thứ bảy, trường vẫn sáng đèn. Chưa vào năm học mà không khí chộn rộn của mùa thi tốt nghiệp đã xuất hiện trong trường tôi rồi. Sao mà mệt mỏi thế này? Chợt nhớ câu kinh nhật tụng của hiệu trưởng: “Trường chúng ta không phải trường bình thường”. Có lẽ vì không phải trường bình thường nên mới như thế này đây. Áp lực và mệt mỏi. Nếu mai này tôi được phân công dạy lớp 12? Không, tôi không nhận dạy 12. Áp lực thành tích sẽ giết tôi chết. Trời đang mưa, gió rất to. Ba lớp học mái tôn được cất vôi để chữa cháy cho việc tuyển sinh quá nhiều đang tốc mái. Chẳng biết xây cất làm sao mà mới có mưa 5 trận thì đã như vậy. Lớp học như thể cái chuồng heo, hễ mưa là ướt lướt thướt cả thầy lẫn trò. Mưa lớn quá. Các lớp học hầu như không còn nghe tiếng ồn ào. Có tiếng bước chân về phía văn phòng.

- Nay, cô Hạ Anh, qua phòng máy tính tôi bảo cái này...

Hiệu trưởng hôm nay hình như say rượu. Tôi có cảm giác vậy, không biết có đúng không? Không biết ông kiểm vì lý do gì, tôi cũng bước qua phòng máy. Ông ta đóng sầm ngay cửa lại, nhào đến ôm tôi:

- Em biết tôi yêu em lắm không? Yêu em ngay từ ngày đầu gặp gỡ...

Vừa nói ông ta vừa sờ soạng. Tôi hết hoảng đẫy người ông ta ra, kinh tởm.

- Yêu tôi đi, tôi bất hạnh lắm, vợ tôi cho tôi mọc sùng, thằng đó không phải là con tôi...tôi bất hạnh lắm...

Ông ta rống lên như một con bò rồi tiếp tục sờ soạng, tôi lấy hết sức bình sinh, xô ông ta ra và mở cửa chạy ra ngoài.

Tức đến ứa nước mắt. Nhất định tôi sẽ kiện ông ta tội sàm sỡ. Tôi sẽ kiện ông ta ra toà, ông ta phải trả giá về hành động của ông ta.

Một đêm trôi qua rất nhanh. Cả đêm tôi chỉ nung nấu ý định kiện ông ta. Nhưng tôi chưa biết bắt đầu thế nào. Liệu tôi có nên nói với chủ tịch công đoàn nhà trường không? Bà ta có bệnh vực tôi không? Hay là lại hòa với ông ta mà nói tôi vu cáo. Nghĩ tới điều này, tôi bắt đầu e ngại. Nhưng ý định kiện ông ta ra toà vẫn còn mạnh mẽ trong lòng. Thế là, tôi lên mạng, tìm kiếm luật về tố cáo khiêu nại. Đọc xong, tôi thấy buồn vô hạn. Không có bằng chứng, làm sao tôi có thể kiện tụng gì ông ta được. Hay là tôi đâm ông ta chết rồi tự sát, như kiểu Chí Phèo vậy? Cũng chưa được. Vì tôi ốm yếu gầy nhom, chưa chắc đã đâm ông ta chết được. Hay là thuê xã hội đen? Tôi có quen biết một thằng xã hội đen nào đâu? Hay là bỏ thuốc độc vào nước trà ông

ta uống hằng ngày? Chị tạp vụ sẽ lãnh đủ. Hay là...Hay là...

Hàng trăm thứ suy nghĩ ập vào đầu tôi làm tôi muốn điên đầu. Không biết những thằng tội phạm khác khi chuẩn bị hành xử có suy nghĩ như tôi không? Nghĩ một ngày một đêm, tự nhiên, tôi thấy ngội lạnh ý nghĩ trả thù. Nghĩ cho cùng, ông ta cũng chưa làm gì được tôi, tôi cũng đã giáng cho ông ta một cái tát rồi. Vả chăng, ông ta cũng chẳng nhiều chuyện với ai được. Ấy là tôi nghĩ vậy thôi, chứ biết đâu chừng, ông ta lại là kẻ không biết xấu hổ, ngang nhiên bịa đặt thì cũng chẳng biết đâu mà lường. Hay là mình nghỉ việc? Tại sao lại nghỉ? Mình đã phải rất vất vả cạy cục mới vào được trường này, tại sao lại nghỉ?

Nhức đầu quá, thôi, bắt quá từ nay trở đi, mình cảnh giác hơn là được chứ gì? Nhưng liệu ông ta có bỏ qua không? Không biết nữa, thực sự không biết. Cuối cùng tôi cũng chìm dần vào giấc ngủ với quyết tâm sẽ tìm một việc làm khác và sau đó xin nghỉ việc. Ngày cuối cùng, trước khi ra đi, tôi sẽ vạch mặt ông ta trước mọi người và sau đó, hiên ngang dong dạc đi đến cơ quan mới. Còn bây giờ thì tạm thời yên lặng và tốt hơn hết là tránh được ông ta chừng nào hay chừng ấy.

Lại một đêm dài nữa trôi qua nhanh chóng. Sáng, tôi thức dậy, cố gắng dùng miếng gạch tẩm trà đắp lên mắt để làm vết sưng xẹp xuống rồi thoa chút phấn hồng, lên lớp. Mạnh mẽ và dũng cảm lên, tôi tự nhủ mình như thế.

Con đường vào trường hôm nay có vẻ ngắn hơn mọi hôm. Tôi đi trên đường mà cứ phập phồng khó chịu trong lòng. Cứ tưởng như ai cũng biết chuyện tối hôm đó và nhìn tôi bằng con mắt thương hại hay khinh bỉ. Tôi dừng xe ở chỗ để xe giáo viên, gặp Tâm, một cô giáo trẻ vừa ở huyện Thạnh Xá chuyển về, tôi gật đầu chào. Tâm cười:

- Hôm nay chị bệnh hả? Nhìn chị không được vui!

Tôi gật đầu ngay lập tức:

- Ừ, tôi bệnh, cảm ơn cô Tâm!

Tâm nhìn tôi ái ngại:

- Chị nhớ giữ gìn sức khoẻ nghe.

Lí nhí cảm ơn cô đồng nghiệp, tôi bước vào văn phòng. Ông ta đang ngồi trong văn phòng, nhìn tôi thản nhiên như thể không có chuyện gì. Máu nóng tôi sôi trào, ông ta cười chào tôi:

- Chào cô Hạ Anh, đi dạy rồi à, hết bệnh rồi à?

Tôi lạnh nhạt đáp lời:

- Cảm ơn thầy hiệu trưởng.

Rồi sau đó đi nhanh xuống lớp.

Chương 14

Tháng chín lại về, năm đi dạy thứ hai,

Một quyết định lạ lùng nhưng không gây ngạc nhiên cho ai

Vậy là tôi đi dạy được một năm. Một năm dài quá, quá nhiều sóng gió xảy đến khiến tôi chệnh vênh như người bước hụt. Cứ mang cảm giác đề phòng kể từ khi câu chuyện ghê tởm đó xảy ra. Tuy vậy, tôi không mất hẳn niềm tin nơi con người. Ở trên đời này vẫn còn không ít người tốt. Có điều, đôi khi tôi tự hỏi, tìm họ sao mà khó thế. Có lúc, họ tốt đấy nhưng lại cố che giấu cái tốt, cố thu mình đi, cố không cho người ta biết mình tốt. Làm thế để làm gì nhỉ? Tôi không thể hiểu nổi. Thế giới này có quá nhiều điều khiến tôi không thể hiểu nổi. Tôi năm nay hai mươi hai tuổi, một tuổi nghề và rất nhiều tuổi chán nản. Tôi thấy mình già dặn hơn nhiều so với cái tuổi hai mươi hai của tôi.

Ngoài những giờ dạy, tôi lên mạng. Ở đó, tôi là tôi, là một canhvac mong manh lá cỏ như trong ca khúc của Trịnh Công Sơn, là một quaivat với những bài viết nhuộm màu bi quan và triết lý hư vô. Tôi phân thân thành rất nhiều người khác nhau và bắt đầu cuộc hành trình tìm kiếm chính mình.

Tôi chợt nhận ra, có rất nhiều nỗi cô đơn, nhiều sự bức dọc trong đời sống công sở và tôi cũng tìm thấy những niềm vui nhỏ nhỏ với nghề dạy học. Nhưng thú thực là tôi không yêu nghề. Sau những gì xảy đến, tôi thấy mình mệt mỏi và không muốn làm việc này nữa. Tôi đọc thấy sự giả dối đằng sau những bài giảng đạo đức. Tôi thấy sự băng hoại trong nhân cách của một số những người thầy. Và tôi nghĩ rằng, mình không xứng đáng làm thầy thiên hạ. Dạy cái gì, trong lúc mà mình còn chưa tin chắc vào điều mình nói, cái mình làm. Cố gắng đấu tranh lắm để giành phần thiện cho con người mình mà sao có nhiều lúc cái ác cứ chực chờ hoá thân vào mình, vào những việc mình làm. Có lẽ tôi cầu toàn quá, việc đó không hay chút nào. Nên có lẽ, tốt nhất là tôi nên tránh xa cái nghề này đi. Tôi cứ nghĩ khi mình chưa làm được điều gì thì tốt hơn hết đừng rêu rao về điều đó. Thực là chối tai quá.

Tôi biết quyết định này sẽ làm mẹ tôi buồn nhưng tôi tin bà hiểu ra. Tôi không sinh ra đời để làm một giáo viên được. Người thầy phải có những phẩm chất cao quý đích thực còn tôi thì không có. Có thể, có rất nhiều người không có, nhưng họ nghĩ và hành động như thể họ có. Còn tôi thì không thể. Tôi xin chuyển ngành, không cần thủ tục gì hết. Thành lập một công ty riêng và chuyên kinh doanh dịch vụ quảng cáo. Tôi thích ngành này, vì nó cần đến ngôn ngữ một cách tuyệt đối, có thể nói dối tuyệt đối một cách đầy chân thực và nói thực một cách giả dối. Rồi tôi sẽ thành công trên thương trường, chắc chắn là vậy!

THAY LỜI TỰ BẠT:

CUỐI CÙNG CHO BẠN VÀ TÔI

Tôi vẫn thường chơi với con chó trong winword. Con chó có cái mõm thật to và đôi mắt luôn nheo nheo. Cha tôi không thích cho nhà nuôi chó. Vì ông từng bị một bà hàng xóm hành hạ mọi thứ khi con chó trước đây của nhà tôi cắn bà ấy. Vì vậy, tôi đành bằng lòng với một con

mèo tham ăn và khôn ranh như quỷ sứ. Nó vẫn hay chui vô mùng tôi ngủ và nằm cuộn tròn dưới chân tôi. Con mèo này còn hay thù vật nữa, tôi mà đánh nó một cái, nó không đánh lại ngay mà nhè lúc tôi không chú ý sẽ cắn một cái. Ngoài ra, tôi cũng đành tạm bằng lòng với con chó điện tử này. Mỗi khi bấm vào animate, con chó liền cử động những bộ dạng tức cười. Dần dần, tôi thấy yêu con chó quá.

Chắc bạn không hiểu tôi nói cái gì. Không sao, bạn đừng hoang mang vì chính tôi còn không hiểu. Tôi chỉ muốn nói với bạn là tôi cô đơn quá thôi mà! Nếu bạn xem quyển tiểu thuyết này mà có lúc thấy sợ quá, bạn cười tủm tỉm một mình hay kể với ai một chi tiết nhỏ thôi, tôi cũng thấy làm hân hạnh rồi. Nếu có đôi lần nào đó, bạn cảm thấy cay đắng vì một vài chi tiết nào đó thì xin đừng tin nó là thật dù tôi đã cam đoan với bạn một trăm phần trăm là tôi chỉ biết nói sự thật mà thôi.

Xin đừng đem bất cứ điều gì làm chuẩn mực để đọc tiểu thuyết của tôi. Hãy cho nó được tiếp xúc với tâm hồn nguyên sơ của bạn như khi bạn đến trường và được học bài học đầu tiên hay khi bạn bắt đầu ra đời và chịu những đòn roi đầu tiên của cuộc đời quất xuống. Xin hãy mở lòng để đón nhận tôi với sự trống rỗng của tư tưởng. Nếu bạn đem một ý tưởng nào sắp sẵn trong đầu để sẫm soi thì tôi e bạn sẽ thấy buồn bã lắm, vì chắc nó lổn nhổn cát sạn...

Thôi tôi xin chào bạn. Nếu có khi nào đi trên đường, gặp một cô gái nào đó, có dáng vẻ ngơ ngơ, vừa thông minh lại vừa ngu ngốc thì có lẽ đó chính là tôi. Cảm ơn vì bạn đã ghé mắt đến cuốn truyện này!